

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ГОДИНА 1

БЕОГРАД 1932 ГОДИНЕ

КЊИГА 4 5

LI РЕДОВНИ САСТАНАК

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ДРЖАН 9 АВГУСТА 1932 ГОДИНЕ У БЕОГРАДУ

ПРЕТСЕДАВАО

ПРЕТСЕДНИК

Д-р КОСТА КУМАНУДИ

СЕКРЕТАР

МИЛАН МРАВЉЕ

Присутни су г. г. Министри: Претседник Министарског савета Др. Милан Сршкић, Министар без портфеља Др. Алберт Крамер, Министар социјалне политике Иван Пуцел, Министар просвете Др. Драгутин Којић, Министар правде Др. Илија Шуменковић, Министар саобраћаја Лазар Радивојевић, Министар војске и морнарице, армиски генерал Драгомир Ж. Стојановић, Министар финансија Др. Милорад Ђорђевић, Министар за физичко васпитање народа Др. Драган Краљевић, Министар шума и рудника Виктор Погачник, Министар трговине и индустрије Иван Мохорић, Министар унутрашњих дела Живојин Лазич, Министар иностраних послова Богољуб Јевтић.

Почетак у 4:30 часова по подне

САДРЖАЈ:

Про дневног реда: 1 — Читање записника претходног састанка;

2 — Саопштење извештаја финансијског одбора о предлогу Закона о ковању сребрног новца и предлога Закона о изменама и допунама Закона о порезу на пословни промет са одвојеним мишљењем;

3 — Саопштење извештаја верификационог одбора о доласку за народног посланика Николе Петрака на место Др. Станка Шибеника и о доласку за народног посланика Ивана Лончара на место Јанка Барлеа;

4 — Одсуства народних посланика;

5 — Саопштење интерпелације Стјепана Ваљавца и другова, народних посланика на Министра шума и рудника; Ивана Лончаревића и другова, народних посланика на Министра трговине и индустрије; интерпелација Алојзија Павлича, народног посланика на Претседника Министарског савета; на Министра просвете и на Министра унутрашњих послова, и интерпелација Витомира Давидовића, на Претседника Министарског савета;

6 — Молбе и жалбе из народа;

7 — Одговор Претседника Народне скупштине на питање Др. Николе Никића, народног посланика;

8 — Усмено питање Др. Ивана Лончаревића, народног посланика на Претседника Народне скупштине;

Дневни ред: 1 — Претрес извештаја одбора о предлогу закона о ковању сребрног новца;

2 — Претрес извештаја финансијског одбора о предлогу Закона о изменама и допунама Закона о порезу на пословни промет;

Говорници: Претседник Др. Коста Кумануди, Др. Стане Рапе, Др. Никола Никић, Др. Иван Лончаревић (два пута), Министар финансија Др. Милорад Ђорђевић, извештач Ото Гавриловић, извештач Милан Добровић (два пута) Др. Анте Кунтарић, Фердо Шега.

Претседник Д-р Коста Кумануди: Отварам 51 редовни састанак Народне скупштине. Изволите чути записник 50 редовног састанка.

Секретар Милан Мравље прочита записник 50 редовног састанка.

Претседник Д-р Коста Кумануди: Има ли ко од госпде народних посланика какву приметбу на записник? (Нема). Пошто примедба нема, оглашујем да је записник примљен. Прелазимо на саопштења — Одборске извештаје.

Секретар Милан Мравље саопштава: Финансијски одбор подноси Скупштини на решење свој извештај о предлогу Закона о ковању сребрног новца; Финансијски одбор подноси Скупштини на решење свој извештај о предлогу Закона о изменама и допунама Закона о порезу на пословни промет са одвојеним мишљењем Д-р Анте Кунтарића члана Финансијског одбора.

Претседник Д-р Коста Кумануди: Ови су извештаји штампани, раздани господи посланицима и стављени данас на дневни ред.

Изволите чути извештај Верификационог одбора.

Секретар Милац Мравље саопштава: Верификациони одбор Народне скупштине подноси Скупштини свој извештај о доласку г. Николе Петрака, трговца и поседника из Звечаја, за народног посланика на место г. др. Станка Шибеника који је поднео оставку.

Претседник Д-р Коста Кумануди: Прима ли Народна скупштина овај извештај о оставци г. др. Станка Шибеника? (Прима). Извештај је примљен. Изволите чути даље.

Секретар Милац Мравље саопштава: Верификациони одбор подноси Скупштини на решење свој извештај о доласку г. Ивана Лончара, поседника из Тржића срева Крањског, за народног посланика на место г. Јанка Барлеа, који је поднео оставку.

Претседник Д-р Коста Кумануди: Има реч г. Д-р Стане Рапе да да изјаву поводом овога извештаја.

Д-р Стане Рапе: Господо народни посланици, част ми је по овлашћењу својих другова сенатора и народних посланика из Дравске бановине, да на извештај Верификационог одбора дам следећу изјаву:

Како је немогуће да формално донешену одлуку Верификационог одбора о оставци друга Барлеа одбацимо, изјављујемо, да ћемо гласати да се та оставка прими, но молим, да ми буде дозвољено пре тога да још у пар речи прикажем господи народним посланицима, како је до ове одлуке у опште могло доћи.

Од кад је наш народ почео политички да живи сарађивали су, а више пута и стајали на челу политичког рада у Словенији католички свештеници. За све то дуго време никад није било ни набачено питање, да ли је то у складу са светим заветом, што га свештеник обавља, већ се је са стране црквених власти пазило само на то, да се политички рад свештеника што више подупире и акредитира код народа. Добро се још сећамо времена у старој Аустрији, где је могао несметано да ради за црножуће боје католички словенски свештеник, па и у ослобођеној домовини имамо безброј примера да црквена власт није пречила својим свештеницима да раде у политици, чак и да сачињавају најодличнији и главни део политичке партије.

Тек онда, када се почело осећати, да би могао свештеник да не буде само у једној верској или племенској партији, већ да има и национално оријентисаних свештеника, који отворено кажу, да желе сарађивати са свима грађанима који желе добро држави и народу и који због тога желе ступити у редове можда пријашњих својих политичких непријатеља, тек онда, господо народни посланици, набачено је питање, да ли може црквена власт да то одобри или не.

У доба када су распуштене политичке странке и када се остварио национални фронт, приступило је у наше редове и свештенство, међу њима као најјача личност наш друг Барле. Отворен, искрен и поштен како је он увек био, замолио је надлежну црквену власт, да му дозволи кандидацију и рад у политици, што му након дужег оклевања и дато. Срећан да је дошло до споразума увикнуо је он једном: „гледајте браћо, моју седу главу! До сада

сам служио Богу и само Богу, а сад на крају свога живота осетио сам, да не би могао мирно да легнем, докнисам дао и народу све што му још могу да дам. Љубав коју сам црпео из науке наше свете цркве, искуство које сам придобио за све дуго доба мога живота, све то морам да у најтежим данима допринесем укупној нашој заједници, нашем народу, баш због тога и сарађујем са свима, који воле Краља и ову државу. (Бурни повици: Живео Барле!).

Колико је било његово одушевљење, колика је била његова љубав за ову земљу, могли сте разабрати из његових говора за време Адресне дебате и касније у овим просторијама.

Док је он свуда тако радио и високо одржавао љубав, његови непријатељи свим средствима покушавали су да га сруше морално. Његова црква где је он јупник, покривана летцима, који га на вивају отпадником католичке цркве, издајником Словенског народа и његове самосталности, потуррицом и тако даље, могла би причати чудеса о онима, који су све то радили, који су се пак спретно сакрили у невидљивости црне ноћи.

Он пак, иако је све то добро знао, проповедао је љубав и слогу и позивао на борбу за државу и народ. (Одобравање и повици: Живео Барле!).

Као његов друг пропутовао сам са њим више пута његов срез, пратио га на његовим зборовима и био жив сведок његовог исправног и пожртвованог рада. Дошло је до несрећних случајева у Шенћуру, где је био одржан велики збор и када је за време говора био нападнут камењем, уместо да се плаши, увикнуо је:

„Браћо, дошао сам да дадем обрачун о своме раду као ваш посланик, спреман сам да тај рад наставим, ви пак најпре чујте, па тек онда, кад би сте дошли до уверења да радим криво, убијте“.

Прешао је Голготу и ако је био посланик врло кратко доба, но најгоре осетио је удар са стране црквене власти, која му је кандидацију одобрила а која је упркос свему тому на крају одлучила да се послужити средствима, која до овог доба никад није употребила иако би имала дужност да то чини према онима, који су место љубави сејали међу народ свађе и непријатељство. (Иван Лончаревић и Д-р Никола Никић: Господине Претседниче, за ово нема цензуре! — Повици: чујмо говорника.) Док се тражило од Барлета да се повуче са политичке позорнице, зато јер је проповедао љубав и рад за државу и Краља... (Бурни повици: Живео Барле!), није се ни мало корило оне, који су тровали расположење у народу и који су викали: Живела Република, и у чијем присуству се без њиховог протеста викало: доле Краљ, доле Југославија.

Кад је доживео то, дошао је к мени, да ми покаже писмо црквене власти, па да ме извести, да је одлучио предати оставку на мандат. Молио сам га, нека то не чини, исто су покушавали и остали моји другови, но г. Барле остао је непоколебљив у својој одлуци.

Господо народни посланици, нека ми буде дозвољено да јавно, ту пред вама, као сведоцима утврдим, да је наш друг Барле предао оставку због тога, јер је црквена власт противу њега употребила мере, које никад није употребљавала према свештеницима, припадницима дапаче и вођама политичке партије, већ је то први пут учињено с њиме, који је хтео да доведе народ до сагласности

и да помогне државу у овим тешким приликама с нама заједно.

Примамо, господе, његову оставку, јер је он сам хтео тако, али нека буде уверен да смо ми сви, његови другови, револтирани поступком црквених власти те да смо спремни да га у његовом даљњем раду, којег он неће прекинути у корист Краља и државе, подупремо са свима нашим снагама.

Нека живи национално свештенство, нека живи наш Барле! (Опште бурно одобравање и повици: Живео Барле!)

Прејседник Д-р Коста Кумануди: Изволите чути отсуства г. г. посланика.

Секретар Милаи Мравље: Господин Антон Хајдињак, народни посланик, моли за 10 дана отсуства због болести.

Прејседник Д-р Коста Кумануди: Одобрава ли Народна скупштина тражено отсуство? (Одобрава) Изволите чути интерпелације.

Секретар Милаи Мравље саопштава: г. г. Степан Ваљавец и другови народни посланици, упућују интерпелацију на Г. Министра шума и рудника о незапосленом рударском радништву и великим дохотцима рудара;

г. г. Д-р Иван Лончаревић и другови, народни посланици, упућују интерпелацију на Г. Министра трговине и индустрије о исплати куповине пшенице сељацима од стране Привилегованог друштва;

Г. Алојзиј Павлич, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Претседника Министарског савета о несазивању Привредног већа;

Г. Алојзиј Павлич, народни посланик, упућује интерпелацију на Г. Министра просвете о разрешењу дужности вероучитеља катихета у Дравској бановини;

Г. Алојзиј Павлич, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Министра унутрашњих послова о неправном раду општинске управе и школског одбора у Трбовљима и Храстнику;

Г. Витомир Давидовић и другови, народни посланици, упућују интерпелацију на Г. Министра правде о забрани недељног часописа „Глас Ваљева“ од стране државног тужиоца.

Прејседник Д-р Коста Кумануди: Ове ће се интерпелације доставити надлежној Господи Министрима. Изволите чути молбе и жалбе.

Секретар Милаи Мравље прочита: Марија Бидић, учитељица Спљ, моли за признање година службе; Миљка удова Старчевић, моли да јој се поново додели инвалидска потпора; Јосип Блажевић, моли да му се уручи новац за увањену ракију; Велисав Стојановић, моли да буде ослобођен од плаћања казне; Грађани села Јездине, моле за помоћ услед претрпене штете од града; Велимир Гавриловић, моли за сталну месечну помоћ; Јелисавета П. Исаковић, моли да јој се регулише пензија; Алексеје П. Татарка, моли за признање година службе; Јосиф Глиха, моли да буде ослобођен од плаћања 8% обрта и др.; Д-р Станко Кола, моли за признање година службе; Љубица Мартиновић моли за повишницу пензије; Олга и Лудмила Ланвебер, моле за пензију; Емилија Швајгер-Ленхерфелд, моли за сталну месечну помоћ; Мухамед Мудеризовић, моли за признање година службе; Недељко Крсмановић, свештеник и други грађани Новог Пазара моле да им се продужи рок плаћања главнице дуга и друго; Дана, удова Милана Ластавице, моли да

јој се додели пензија; Петруша П. Тадић, моли да јој се додели инвалиднина или стална месечна помоћ; Радомир А. Живановић, моли за признање ратних година; Урош В. Ивачић, моли за додатак на скупшћу за усиновљено дете; Франц Божјак, моли да му се додели ма какво учитељско место; Салих Шабановић, моли да му се призна време проведено у служби Народног вјећа у Гламочи; Сретен Николић, моли да му се призна право на инвалидску потпору; Зорка Рубаковић, моли да јој се поново додели укинута инвалидска потпора; Станојка Јанић, моли да јој се поново додели укинута инвалидска потпора.

Прејседник Д-р Коста Кумануди: Све ове молбе и жалбе биће упућене одбору за молбе и жалбе.

Господе народни посланици, народни посланик г. Д-р Никић упутио ми је питање зашто није стављен на дневни ред извештај Верификационог одбора о накнадно проведеним изборима у Срезу оточачком и када г. Претседник мисли ставити овај извештај на дневни ред. На ово питање част ми је дати одговор:

По Закону о пословном реду у Народној скупштини верификација једног посланичког мандата има два дела. Први део свршава се у Верификационом одбору, коме Претседник Народне скупштине по § 6 упућује посланичка пуномоћства, сва акта изборна и све жалбе против избора. Верификациони одбор цео тај материјал испитује, утврђене чињенице излаже и подноси Народној скупштини предлог у своме извештају. Чим је с тим извештајем поступљено по § 7, почиње надлежност саме Народне скупштине, и то је други део тога посла, јасно одвојен од првог. Рок од три месеца о коме је јуче поводом повреде Пословника говорио народни посланик г. Д-р Никић, односи се на време у коме је сама Народна скупштина дужна да реши питање посланичког мандата, и нема везе са претходним радом у Верификационом одбору. Да је то тачно, сведочи цео текст § 9 Закона о пословном реду у Народној скупштини. Тај параграф бави се поступком при верификацији посланичког мандата искључиво у Народној скупштини, а не и у Верификационом одбору. То несумњиво произлази из свих његових ставова првог и другог, па и трећег. Према томе када се при крају трећег става тог параграфа захтева да се „ово питање мора решити најдаље у року од три месеца“, то значи да у томе року сама Народна скупштина у својој седници има да изврши верификацију мандата и да тај рок почиње да тече од дана када је извештај Верификационог одбора саопштен Народној скупштини.

Разуме се по себи да кад Народна скупштина није на окупу, те нема материјалне могућности да остане у границама времена од три месеца, које предвиђа § 9 Закона о пословном реду у Народној скупштини, тај се рок мора прекидати и не може се рачунати као једна целина.

Пошто смо утврдили да се верификација једног мандата има да изврши у року од три месеца, рачунајући од дана када Народна скупштина узме у поступак извештај Верификационог одбора, испитаћу случај мандата у Оточцу.

1) Верификациони одбор саставио је свој извештај о накнадним изборима у Срезу оточачком 8 априла 1932 године, а предао га је Претседништву

Народне скупштине 12 априла 1932 године, где је истог дана заведен под бројем 6898.

2) Како Народна скупштина није држала своје седнице 14 априла до 6 јуна, то је овај извештај саопштен Народној скупштини на 46 редовном састанку од 10 јуна 1932 године.

3) Од саопштења овог извештаја Народна скупштина је држала само једну седницу и то 11 јуна, на којој су претресана два законска предлога: Предлог Закона о споразуму о клирингу између Краљевине Југославије и Републике Аустрије и предлог Закона о споразуму о клирингу између Краљевине Југославије и Швајцарске Конфедерације.

4) За ову седницу, од 11 јуна т. г., није могао бити стављен на дневни ред поменути извештај Верификационог одбора, јер није био протекао минимални рок у коме извештај има бити штампан и раздат господи народним посланицима пре стављања на дневни ред.

5) Од 11 јуна па све до 5 августа Скупштина није држала своје седнице.

6) На седници од 5 августа Скупштина је утврдила дневни ред за седницу од 6 августа, на којој су изабрани одбори за проучавање хитних законских предлога, које је Краљевска влада поднела Народној скупштини. На овој седници утврђен је дневни ред за седницу од 8 августа, за коју су стављени на дневни ред такође хитни законски предлози о изменама и допунама у Закону о граничној трупи и о увођењу у живот предлога Закона о ковању сребрног новца и др.

7) На седници од 8 августа утврђен је дневни ред за данашњу седницу и стављени су опет хитни законски предлози и то о ковању сребрног новца и о изменама и допунама у Закону о порезу на пословни промет.

8) По §-у 31 Закона о пословном реду у Народној скупштини: „По предлогу Претседника, а по саслушању Владе, дневни ред за сваку идућу седницу утврђује само Народна скупштина на крају седнице без претреса“, а хитни законски предлози имају првенство над осталим предметима и стављају се на дневни ред по претходној одлуци Народне скупштине, којом она одређује одборима рок до кога су дужни поднети Скупштини своје извештаје.

То су разлози неодољиве силе, могло би се рећи, због којих извештај Верификационог одбора није до сад могао бити стављен на дневни ред. А према тумачењу § 9 Пословника, изложеног у почетку овога одговора, рок од 3 месеца уопште није протекао, јер се има рачунати од 6 јуна 1932 године као дана, кад је овај извештај Верификационог одбора саопштен Народној скупштини. Закључак: Повреде Пословника нема.

Др. Никола Никић: Молим за реч.

Претседник Др. Коста Кумануди: Има реч г. Никић.

Др. Никола Никић: Господо народни посланици, нећу толико да се упуштам и да побијам наводе оне, које је Господин Претседник Кумануди овде навео, него ћу само да цитирам § 9 Закона о пословном реду у Народној скупштини, који у својој задњој алишеј експресне вербне гласи овако: „Народна скупштина може ослабити избор, или га поништити или одгодити одлуку о њему и наредити да се учини потребан извиђај, али се ово питање мора решити најдаље у року од три месеца.“

Рок од три месеца почиње оним даном када су обављени избори у Оточачком срезу, а то је 20 марта ове године. Ја концедирам г. Претседнику Народне скупштине, да тај рок тече од онога дана када је Верификациони одбор поднео тај извештај Народној скупштини, а тај је рок 7 априла. Ако се и тога рока држимо, ипак и ту је наступио застара. Али, господо народни посланици, није нама стало овде до тога да доказујемо постоји или не постоји застар, него ја питам г. Претседника Народне скупштине, зашто до данас тај извештај није стављен на дневни ред, премда је било ту и могућности и прилике да се тај извештај стави на дневни ред Народне скупштине. Ми смо га, господо народни посланици, могли ставити на дневни ред данашње Скупштине и и данас би то питање било решено... (Милован Јазаревић: Има важнијих питања)... Важно је и питање да један срез у држави не остане без свога заступника... и то питање могло се решити у Народној скупштини за четврт сата.

Ја не знам који су разлози руководили и руководе г. Претседника Народне скупштине, али мени изгледа да су ти разлози политички и да се Влада боји да то стави на дневни ред. То, мене, господо, ни најмање не занима, мени је потпуно ирелевантно, ја овде говорим са становишта закона и тражим да се тај извештај стави на дневни ред.

Који су политички разлози који воде Владу да тај извештај не стави на дневни ред, не знам, јер и г. Др. Ђорђе Бранковић и г. Др. Илић бирани су на листи г. Петра Живковића, а и обојица су чланови ваше јединиствене странке и ја, с тога, не видим да би ту могло бити политичких разлога да се тај извештај Верификационог одбора не стави на дневни ред.

Ми смо, господо народни посланици, крив парламент, јер нама фали један члан (Смех). Г. Ђорђе Бранковић долази само сваког првог у Скупштину и не сматра се народним заступником, а г. Др. Илић чека пред вратима на милост г. Претседника Народне скупштине да његову ствар стави на дневни ред. Ја, господо народни посланици, у име моје, а држим и у име свију вас, протестујем да се та ствар завлачи и захтевам да се тај извештај стави што пре на дневни ред.

Претседник Др. Коста Кумануди: Господо, мислим да је несумњиво ако се држимо текста пословника, да рок од 3 месеца не тече од дана избора, него од 10 јуна, када је извештај Верификационог одбора саопштен у Народној скупштини, а није било никаквих других разлога да се тај извештај не стави на дневни ред. Ја сам, господо народни посланици, изложио и казао у коме су времену држане скупштинске седнице. Била је свега једна седница, 11 јуна, на је настао прекид све до пре два дана, када је Народна скупштина почела поновно рад и онда су били стављени на дневни ред законски предлози који као хитни долазе на дневни ред пре свих других законских предлога и извештаја.

Према томе, не може бити никаквих политичких разлога у томе питању, него овде су разлози чисто материјалне природе и немогућности да се тај извештај Верификационог одбора стави на дневни ред пре но што се сврше хитни законски предлози.

Сада, господо, прелазимо на дневни ред...

Др. Иван Јончаревић: Господине Претседниче,

по § 49 Пословника ја имам да учиним једно усмено и кратко питање.

Претседник Др. Коста Кумануди: Нисте га поднели писмено.

Др. Иван Лончаревић: Ја не тражим одмах одговора на то питање, али ја имам права по § 49 да учиним кратко питање.

Претседник Др. Коста Кумануди: Изволите, господине посланиче.

Др. Иван Лончаревић: Господо народни посланици, већ имаде дуже времена што се у нашој јавности види једна врло чудна појава, да све оно што у Народној скупштини излази, да све оно што се у штампи треба да региструје, о раду Народне скупштине, да оно у нашој штампи не излази, нарочито се то тиче рада нас, који нисмо чланови владине већине. (Приговори и жагор). Ја сам, господо, кад се ових дана десила немила појава, да су угледни листови, као што су у Загребу „Јутарњи лист“ и јуче „Обзор“ били конфисковани, упутио Господину Претседнику питање и замолио га да заштити пре свега углед, онда авиост Народне скупштине и онда право народних посланика.

Ја, господо, хтео бих да се осврнем на неке разлоге, који се,...

Претседник Др. Коста Кумануди: Господине посланиче, ви можете само питање да упутите.

Др. Иван Лончаревић: (наставља): Треба да образложим питање.

Претседник Др. Коста Кумануди: Имате пет минута времена на расположењу.

Др. Иван Лончаревић: Није још прошло пет минута.

Господо, кад су били конфисковани ови листови у Загребу, онда смо добили овакве разлоге, које је државни тужилац тамо навео: да се штампаним саставцима изазива мржња против државе као целине те верски и племенски раздор, јер штампани наводи садрже увреду и клевету против органа државне власти. Кад би у Уставу имали загарантовано судску самосталност и непокретност, онда би могли и Влада и ми да пустимо да државни тужници конфискују што хоће и како хоће, јер то мора да иде на оцену слободног и независног суда. Али ми по Уставу тек након пет година, од Устава 3 септембра прошле године имадемо судску независност. Због тога, господо, Влада би морала да нази шта раде државни тужници, да ли они у истини на темељу конкретних примера и стварних доказа оваквих инцидентних поступају против извесних листова или не поступају.

И зато сам ја то питање упутио Господину Претседнику, и ја мислим да овде нема ни једног посланика, који се неће сложити самном у томе да се бар у овом тешком времену, где немамо никаквих политичких и грађанских слобода, да ћемо барем допустити да изађе у јавност оно што посланици раде.

Ја би молио Господина Претседника да ми одговори ако сматра да ми не може данас да одговори, да ми одговори како је он урадио и како је заштитио права народних посланика, јавност и углед Народне скупштине.

Претседник Др. Коста Кумануди: Данас вам не могу одговорити, јер сте питање поднели пред почетак седнице, и нисам имао времена да га прочитам.

Прелазимо на дневни ред. Прва тачка дневног реда је: Претрес одборског извештаја о предлогу Закона о ковању сребрног новца. Има реч извештајца г. Ото Гавриловић.

Извештајца Ото Гавриловић прочита одборски извештај о предлогу Закона о ковању сребрног новца, (Види прилог на крају данашњег састанка.)

Претседник Др. Коста Кумануди: Има реч Г. Министар финансија.

Министар финансија Др. Милорад Ђорђевић: Господо народни посланици, Краљевска влада поднела вам је на решење три законска предлога: предлог Закона о ковању сребрног новца, предлог Закона о изменама и допунама у Закону о државној трошарини, и предлог Закона о изменама и допунама у Закону о порези на пословни промет. Та три Закона чине један блок, једну целину, они у основи носе исто обележје, изазвала их је иста потреба. Иако су од та три Закона на дневном реду данас само два, трећи ће, надам се доћи сутра, ја ћу вам у најкраћим потезима, пружити образложења које важе за сва три Закона. Разлози који су руководили Краљевску владу да вам поднесе ове законске предлоге, и да вам предложи мере садржане у њима, су фискални разлози нужде, да држава обезбеди у потпуности подмирење својих потреба. Тим законима треба да се држави омогући извесна сума ванредних прихода, са којима би на првом месту, била измирена укупна сума државних обавеза из ранијих година, т.ј. ликвидирање буџетског дефицита за 1931-32 годину, а на другом месту, помоћу ванредних прихода који из тих законских предлога треба да резултирају, омогућило нормално и уредно извршавање буџета за текућу буџетску годину.

Државне обвезе из ранијих година, на које се, у првом реду, мислило у предлагању ових изузетних мера, износе у округлој цифри 700.000.000 динара. Према подацима Министарства финансија од краја месеца јула тачна је цифра 604.000.000. Међутим, опрезности ради, рачунајући са извесним обавезама, које се могу јавити још у току наредних месеци, ми оперишемо са цифром од 700.000.000. Ту суму треба да нам пружи добит од кована сребрног новца које је предложено овим првим законским предлогом.

Друга два законска предлога треба да нам омогуће, у главном, бољи прилив прихода и, тим самим, лакше и уредије извршење буџета за 1932-33 годину. Ја сам имао прилике неки дан да пред вама детаљно изложим цифре које приказују изгледе, са којима можемо очекивати крај ове буџетске године. Тај крај не можемо очекивати са потпуним миром и са потпуном равнодушношћу. Тешке привредне прилике у земљи имале су и имају неповољну реперкусију на прилив државних прихода у државну касу. Према подацима о извршењу буџета и о кретању прихода и расхода за прва три месеца текуће буџетске године то подбацавање прихода по категоријама креће се између 15 и 20%. Несумњиво је, да ће тај резултат у наредним месецима бити у неколико поправљен, поправљен на боље, али немамо основа, на жалост, да претпостављамо, да ће тај резултат у потпуности задовољити наше очекивање, које смо имали при изради предлога буџета.

И ако нам приходи подбацују и расходи се по буџету не извршују у оној мери у којој су у буџету од Народног претставништва одобрени, и по буџету расхода постижу се уштеде самим настојава-

њем Краљевске владе да све расходе, да расходе државне сведе у границе фактичних прихода који се наплаћују, те можемо очекивати да, благодаревши тим уштедама које се постижу у извршењу буџета чисто механичким компресијама и на основи административних одлука Владе као и уштедама, које се могу створити у току наредних месеци новим мерама, да ће извршење буџета на крају ипак дати резултате, који неће имати тешких последица за опште стање наших државних финансија. Ево неколико цифара, господо:

Наш буџет опште администрације, онај први део нашега буџета предвиђа за прва три месеца текуће буџетске године расходе у укупној цифри од једне милијарде осам стотина деведесет милиона. Од тога смо ми утрошили једну милијарду 540 милиона, уштедили смо нешто више од 350 милиона динара. У толико је мање утрошено него што је то било могуће по кредитима предвиђеним у буџету и по одобреним од Народног претставништва. По буџету државних привредних предузећа укупна уштеда т.ј. разлика између предвиђених кредита за прва три месеца буџетске године и стварних издатак износи нешто мање од 100 милиона динара, тако да према буџету узетом у целини постигнуте уштеде за прва три месеца буџетске године, износе 450 милиона динара. Ако бисмо те уштеде пренели на целу буџетску годину рачунску, то би нам дало једну милијарду 800 милиона динара. Неопрезно би било рачунати са том цифром. У буџету се не могу никада узети све потребе које се могу јавити у току године. Ко је од вас имао прилике да бади један поглед на објављени преглед прихода за прва три месеца, могао је видети да у разделима буџета, н.пр. у разделу врховне државне управе о пензијама и инвалидима, проценат фактичких утрошака предвиђен је у буџету нешто више од 100. Биће дакле потребно да се одобре кредити и за извесне накнадне потребе. Све у свему, ону цифру од једне милијарде и 800 милиона динара, као могућу очекивану уштеду у току извршења буџета, треба свести ради опрезног и правилног превиђања на 1 милијарду и 500 милиона динара. према томе, од нашег укупног буџета који износи 11 милијарди и 320 милиона динара, ако одузмемо могуће уштеде од $1\frac{1}{2}$ милијарде, фактички расходи по буџету треба да нам изнесу 9 милијарди и 800 милиона динара, *de facto*, треба рачунати са нешто већим сумама, јер осим буџета, осим расхода предвиђених у оном рачунском цифарском делу буџета, наша државна благајна има и извесне расходе на основи специјалних овлашћења у Фин. закону.

Укупна сума тих расхода за текућу буџетску годину је 700 милиона динара. Од тих 700 милиона динара, пет стотина милиона динара претстављају већ раније коначно регулисане обавезе за које се већ из раније тачно знају рате и рокови исплате. Ти се расходи ипак могу одложити ипак могу укинути. У односима на те расходе Министар финансија је само благајник: кад му се поднесу рачуни има да их исплати. Дакле, седам стотина милиона динара буџетских расхода биће свакако цифра са којом треба рачунати при опрезном предвиђању. Седам стотина милиона динара и девет милијарди и осам стотина милиона динара редовних буџетских расхода, то је око десет милијарди и четири стотине милиона до десет и по милијарди, цифра укупних расхода са којом треба да рачунамо до краја текуће буџетске

године, расхода за које треба обезбедити покриће. Како? Рекох већ мало час да нам приходи подбацују. Не подбацују ипак онолико колико то на први поглед изгледа и како се то у необавештеној јавности претставља. Кад се нарочито има на уму да су први месеци у буџетској години код нас увек дефицитарни, онда и проценти наплате прихода у првим месецима ове буџетске године немају много ненормалнога. При свем том, са обзиром на те тешкоће у којима се налази целокупна привреда, у нашим предвиђањима морамо бити ванредно опрезни и рачунати са извесним подбацавањем прихода и на крају буџетске године. Подбацавање прихода са којим ја рачунам код појединих врста државних прихода предвиђених у државном буџету је следеће: код непосредних пореза који су у буџету предвиђени у укупној цифри 1,663.000.000, ја рачунам, базирајући своје предвиђање на резултатима предвиђања за прва три месеца наплате ове године, уз нужне корекције разуме се, да ће приходи подбацити за 10%, односно да ће резултати наплате износити једну и по милијарду динара, рачунајући ту опште непосредне порезе, регулисане законом о непосредним порезима, посредни прикупљени порез, т.ј. порез на пословни промет и војницу са дугованим порезима. Код посредних пореза очекивани резултат по моме мишљењу биће следећи: код трошарине на пет стотина педесет и пет милиона предвиђеног прихода у буџету рачунам да ћемо наплатити осам стотина милиона. То предвиђање је оправдано, јер је у току прва три месеца ове буџетске године, и поред врло осетног смањења куповне моћи становништва, резултат изнео 90%.

Од такса на укупно предвиђени приход од 1 милијарде 230 милиона, рачунам да ће државна каса убрати 1 милијарду, рачунајући ту и возаринску таксу по тарифном броју 101 Закона о таксама коју наплаћује Министарство саобраћаја. Од царина на 1 милијарду и 100 милиона предвиђених прихода не можемо рачунати бољи резултат у наплати од 650 милиона динара. Разлоге једва, да је потребно да наглашавам: смањење куповне моћи становништва, тешкоће увоза услед недостатка девиза. Код монопола на 1 милијарду и 811 милиона предвиђених прихода можемо очекивати једну и по милијарду као максимум. Од прихода државних привредних предузећа узетих у бруто суми, у бруто суми из којих та привредна предузећа у првом реду подмирују своје сопствене расходе, а у другом реду остварени вишак предају главној државној благајници за подмирење опште државне администрације у четири и по милијарде динара рачунам, да ће бити остварено 85%. То ће дати ефекат од 3 милијарде 800 милиона динара.

Сви ти приходи скупа даће нам крајњи резултат од 9 милијарди 350 милиона динара према 10 и по милијарди расхода са којима скоро поуздано можемо рачунати. Разлика је дакле од 1 милијарде и 150 милиона динара. Ту разлику треба попуниити да се одржи буџетска равнотежа, а буџетска равнотежа се мора одржати по сваку цену и без икаквих обзира. Без буџетске равнотеже нема реда у финансијама, без реда у финансијама нема њихове солидности, без солидних и здравих финансија нема реда и напретка у држави. Свијма нам то мора бити највиши циљ и најсветија дужност. Да тој дужности одговоримо, да тај циљ постигнемо, Влада је морала

да вам предложи ове ванредне фискалне мере. Оне јој нису биле пријатне, али другчије се није могло, другим изворима са приходима у овом моменту нисмо могли прибећи, јер је потреба државе диктовала не само да се добију приходи, него да се добију сигурни приходи и да се добију брзо, што пре. Такви приходи могу се добити само путем посредних пореза.

За то се Влада и одлучила на тај пут. Први од предложених Закона, Закон о ковању новца, не носи собом никакво фискално оптерећење. Он међутим треба да да државној каси гро прихода, највећи део од укупне суме која се очекује од сва три Закона. Колико ће та сума бити тачна, за сада је то немогуће рећи за то, што се још не зна колики ће бити стварни трошкови ковања сребрног новца. Ти трошкови зависеће у првом реду од цене сребра, а цена сребру у последње време нарочито прилично варира. У сваком случају мислим да можемо оправдано очекивати да ће нам добит од ковања сребрног новца омогућити да у потпуности ликвидирамо буџетски дефицит за 1931-32 годину. Велики ће то резултат бити. Не треба нарочито да наглашавам колику незгоду претставља данас тај буџетски дефицит. Он притискује и на државни кредит и на материјалну ситуацију свакога појединца, који је у томе положају да му се нешто дугује. Разуме се да тешкоће у којима се он налази скоро аутоматски прелазе и на читав низ других економских јединки, које су с њим у ма коме пословном односу. Морамо настојати да у што краћем року постигнемо циљ коме смо у првом реду тежили. То је прва корист и добра страна овог законског предлога од кога ћемо, као што сте свакако видели из текстај добити још 550 милиона кованог сребрног новца. Друга корист је општија, корист која има шири економски и монетарни значај.

Са пуштањем у оптицај овог сребрног новца, ми ћемо добрим делом моћи попуњити ону празнину, која се данас осећа у новчаном оптицају услед тесарирања, а то је једна појава која увек у ванредним приликама, као што су ове данас, прати кризу поверења.

Једна техничка монетарна последица пуштања у оптицај овог сребрног новца за нас је нарочито интересантна с обзиром на опште привредне прилике. Пуштање у оптицај сребрног новца, како је то предвидео Закон о ковању сребрног новца и Закон о Народној банци, имаће за последицу да се из оптицаја повуку све новчанице од по 10 динара, а њих има 450 милиона динара. Новчани оптицај Народне банке биће за толико милиона динара мањи. Према том смањењу оптицаја и односу златног покрића према укупним банчним обвезама по виђењу биће направљен за приближно 4—4,5 или 5%. Уместо 36—37 колико је данашње покриће новчаног оптицаја и обавеза по виђењу, дакле, имаћемо од прилике 40—41% а то практично значи да се за Народну банку проширује могућност емисије, у колико то разуме се одговара њеним пословним приликама и статутским одредбама и уколико то буде изискивало стање привреде. У сваком случају Народна банка пуштањем у оптицај сребрног новца, односно повлачењем из оптицаја новчаница од по 10 динара, долази у велику могућност, као што је било до сада, да алиментира нашу народну привреду повећаним кредитом.

Дакле, господе, користи од овога посла, од ковања сребрног новца, су несумњиве. Он би можда могао код некога изазвати и извесну бојазан, бојазан на име, да се пуштање у оптицај велике количине сребрног новца не изрази неповољно на цене, да то повишење новчаног оптицаја код нас не покаже какво инфлаторно дејство. По моме уверењу нема те бојазни. Наш новчани оптицај је мали, релативно мали према укупном броју становника наше земље, он можда није мали према фактичким потребама промета, према интензитету привредног живота, али релативно према осталим земљама, и према броју становника код нас, тај оптицај није превелики. Неће бити превелики ни овај оптицај ситног металног новца. Рачунајући тај оптицај на бази од 600 милиона динара за колико до данас постоји правни основ за ковање, оптицај би износио по глави становника 46,7 динара. Толики оптицај међутим од европских земаља данас има само Бугарска. Све остале европске земље, и то рачунајући по подацима за 1931 годину, а већина земаља су у току 1931 године исковале нове контингенте овога новца, — све остале земље имају јачи оптицај металног новца, рачунато по глави становника.

Са овом количином од 550 милиона наш ће се оптицај повисити на 78 динара по глави становника. И са тим износом неће се отићи далеко: кретаће се у истим границама у којима се крећу у овоме погледу и остале европске земље истога економског степена.

Дакле, овај законски предлог, господе народни посланици, има несумњиво добре стране. У колико би се могло говорити о његовим рђавим странама, ја мислим да можемо бити спокојни, да се те рђаве стране у пракси неће огледати. И државне финансије и целокупна наша привреда видеће од тога само корист. Пуштањем у оптицај тога новца ублажиће се у осетној мери ова затегнутост на новчаном тржишту, која се данас осећа.

С отклањањем или бар ублажењем те новчане затегнутости која постоји, несумњиво је да ће и крвоток у нашем привредном организму бити живљи, да ће привреда коракнути напред и да ће и опште привредне тешкоће, од којих пати и наша земља због општих узрока, узрока који су изазвали привредну кризу у целој свету, бити мање.

Неколико речи, господе, о овом другом Закону, који ће одмах после овога доћи пред вас. Ви ми нећете замерити што у интересу времена, којим мислим да сви морамо располагати рационално, сада говорим о њему, о Закону о порезу на пословни промет, о изменама и допунама управо у Закону о порези на пословни промет.

Карактеристика тога Закона је да се стопа пореза на пословни промет удваја. Основна стопа је до сада била 1%, биће 2%. Ми се у погледу стопе овим Законом изједначајемо са Маџарском, са Аустријом, са Француском. Чехословачка има 3% од ове године.

Ја сам у почетку нагласио да Влади нису биле пријатне баш ове мере. Морала им је приступити. А зашто је приступила баш промени стопе код пореза на пословни промет? Скупни порез на пословни промет по Закону од 1930 године примењен је први пут уз буџет за 1931-1932 буџетску годину. Према рачунању пре израде предлога буџета предвиђало се да ће овако нивелирање Закона о порезу на пословни

промет дати државној каси приход од 600 до 700 милиона динара. Та предвиђања, међутим, нису се испунила, нису се испунила чак ни предвиђања у буџету за 1931-1932 годину, иако је он био знатно скромнији. Предвиђено је било у буџету за 1931-1932 годину 450 милиона. Резултат у наплати је био 309 милиона само. Због тога смо и у буџет за 1932-1933 годину унели само суму од 300 милиона. Нажалост, нема изгледа, према резултатима наплате за прва три месеца ове буџетске године да ћемо и ту суму од 300 милиона досегнути. За прва три месеца наплаћено је 52 милиона, према чему би могли очекивати наплату на крају буџетске године од 200 до 210 милиона. Настала је дакле празнина од 100 милиона. Да би ту празнину попунили, предложио сам допуну и измену овога Закона.

И ако из разумљивих разлога, разумљивих и мени као Министру финансија, свако појачавање прихода ове врсте тешко пада, ја мислим да се такав порез у овој висини ипак мора примити и може примити, јер смо и са овом стојом и са овим резултатима наплате, коју предвиђамо, знатно испод већине европских земаља.

Опет неколико цифара. Оптерећење по основу пореза на пословни промет у нашој земљи, есконтрајући и резултат овога повишења стопе, износи 21 динар по глави становника. У Француској то оптерећење износи 209 франака односно 470 динара; У Чехословачкој оно износи 85 чехословачких круна односно 140 динара; у Аустрији износи 38 шилинга односно 304 динара; у Мађарској износи 11 пенга, дакле 110 динара. Као што видите разлика је врло осетна, те мислим да се она може поднети.

Господо, ја сам завршио. Остаје ми још да вас замолим да схватите велику потребу да све ове законске предлоге изгласате, те да пружите Влади могућност да дође до сретстава која ће омогућити нормално извршење буџета, исплату државних дугова и здраво финансирање (Пљескање).

Прејседник Др. Коста Кумануди: Нико се није јавно за реч од господе народних посланика у начелу о законском предлогу и прелазимо на гласање. Гласаће се поименце за и *против*. Молим господина секретара да изврши прозивку.

Секретар Милан Мравље прозива народне посланике и они су гласали овако:

Аврамовић Бранко — за
 Ађић Анте — за
 Аксентијевић Александар — отсутан
 Алексић Коста — отсутан
 Алиловић Шафир — за
 Анђелиновић Гргур Будислав Др. — за
 Анић Мића Др. — за
 Антонијевић Душан — за
 Антуновић Јосип — за
 Аранђеловић Јован — за
 Ауер Људевит Др. — за
 Бабамовић Јордан — за
 Баљић Салих — за
 Бањац Љубомир — за
 Бараћ Бранко Др. — за
 Батинић Јозо — за
 Бачић Стјепан Др. — за
 Бенко Јосип — за
 Бешировић Димитрије Р. — за
 Богдановић Исо — за

Божич Милан — за
 Борисављевић Страхиња — за
 Брушија Радослав — за
 Будишин Стеван — за
 Буквић Александар — за
 Буновић Милан — за
 Ваљавец Стјепан — отсутан
 Варда Север — за
 Васиљевић Стеван Др. — за
 Величковић Миладин — отсутан
 Вељковић Вељко — за
 Видаковић Витомир — за
 Видић Јеша Др. — отсутан
 Видовић Богдан Др. — за
 Војиновић Јован В. — за
 Вошњак Богумил Др. — отсутан
 Вујић Димитрије В. — отсутан
 Вукићевић Богић Др. — за
 Гавранчић Отон Др. — за
 Гавриловић Ото — за
 Гајшек Карло — за
 Главички Божидар — за
 Господнетић Фрањо — за
 Грајић Перо — за
 Грба Милован Др. — за
 Грбић Емилијан — за
 Грђић Васиљ — за
 Грубановић Милан — за
 Грубер Фрањо Др. — за
 Давидовић Витомир — отсутан
 Даниловић Живко — за
 Деметровић Јурај — за
 Дервишић Булага — за
 Димитријевић Мита — за
 Димитријевић Хаџи-Тодор — за
 Добровић Милан С. — за
 Добровољац Милан Ј. — за
 Довезенски Јован С. — за
 Додић Александар Така — за
 Дошен Мирко Др. — за
 Драговић Милош Р. — за
 Дрљача Бранко — за
 Дрмељ Алојзиј — за
 Дубоковић Јурај — за
 Ђокић Риста — за
 Ђорђевић Владимир — за
 Ђурић Михаило — за
 Елеговић Иво Др. — за
 Живановић Милан — за
 Живанчевић Михаило — за
 Живковић Негосим Др. — за
 Живојиновић Душан М. — за
 Захарић Чедомир — за
 Зељковић Бошко — за
 Земљић Јакоб — за
 Ивандекић-Ивковић Мирко Др. — за
 Иванишевић Петар — за
 Иванчевић Душан — за
 Исаковић Миливоје Ђ. — за
 Исаковић Мито — за
 Јанковић Велизар Др. — за
 Јевремовић Драгољуб Др. — за
 Јевтић Животије — за
 Јевтић Милутин Ал. — за
 Јевтић Михаило Р. — за
 Јевтић Радован — за
 Јелић Милутин — за

- Јеличић Божа Ц. — за
 Јеремић Живојин — за
 Јеремић Тоде Др. — за
 Јован Андрија — за
 Јовановић Александар — за
 Јовановић Ђока — за
 Јовановић Јова — за
 Јовичић Добросав — за
 Кадић Хусеин — за
 Кајмаковић Омер — за
 Каламатијевић Михаило Р. — за
 Кандић Јовиша К. — за
 Катић Милош — за
 Каћански Стеван — за
 Кешелевић Никола Др. — за
 Клинци Антон — за
 Кнежевић Ловро — за
 Кнежевић Стјепан Др. — за
 Ковач Анте Љ. — за
 Ковачевић Драгутин Карло — за
 Кожуљ Марко Др. — за
 Којић Драгутин Др. — за
 Коман Албин — за
 Костић Драгутин Др. — за
 Костић Милорад Ј. Др. — за
 Краљевић Драган Др. — за
 Крамер Алберт Др. — за
 Крафт Стеван Др. — за
 Крејчи Антон — за
 Крстановић Ристо — за
 Крстић Владимир — отсутан
 Крстић Милутин — за
 Крстић Михаило В. — за
 Крстић Симо — отсутан
 Кузмановић Лазар К. — за
 Кујунџић Андрија К. — отсутан
 Кујунџић Богољуб К. — за
 Кумануди Коста Др. — (претседава)
 Кунтарић Анте Др. — за
 Куњашевић Јоаким — отсутан
 Куртовић Војко — отсутан
 Куртовић Шукрија — за
 Лазаревић Милован М. — отсутан
 Лазаревић Тодор Др. — отсутан
 Лазаревић Теодосије К. — отсутан
 Лазаревић Филип С. Др. — за
 Јеушић Ђуро Др. — отсутан
 Лисавац Младен Др. — за
 Лончаревић Иван Др. — отсутан
 Лончар Станко — за
 Лукић Живан Др. — за
 Макар Дако — за
 Максимовић Божидар — за
 Максимовић Стјепан — отсутан
 Маланчец Владо Др. — за
 Маринковић Војислав Др. — отсутан
 Марјан Ђуро — за
 Марјанац Симо — за
 Маркић Фрањо — за
 Марковић Миленко Др. — отсутан
 Марковић Милорад Р. — за
 Марковић Никола — за
 Марковић Петар К. — за
 Мastroвић Анте Ф. — за
 Матица Павао — за
 Матић Ђока Н. — отсутан
 Мацековић Матија — отсутан
 Машић Марко — за
 Метикош Милан Др. — за
 Мијић Милан Ђ. — отсутан
 Милетић Вјекослав Др. — отсутан
 Милетић Владислав — отсутан
 Милошевић Гавро — отсутан
 Милошевић Младен Р. — за
 Милутиновић Милинко Р. — за
 Милутиновић Милорад Ђ. — за
 Мисирлић Јован Т. — отсутан
 Митровић Јован Р. — отсутан
 Михаиловић Илија Р. — отсутан
 Михаиловић Светислав Др. — за
 Мохорић Иван — за
 Мравље Милан — за
 Мулалић Мустафа А. — отсутан
 Најдорфер Мирко — отсутан
 Недељковић Урош Р. — отсутан
 Никић Никола Др. — отсутан
 Никић Федор Др. — за
 Никодијевић Аранђел Д. — отсутан
 Николић Бранко Др. — отсутан
 Нинковић Тришко — за
 Нуић Петар Др. — за
 Њамцул Ранко Др. — за
 Обрадовић Алекса Ј. — отсутан
 Остојић Ђуро Др. — за
 Павлич Алојзиј — отсутан
 Палечек Иван Др. — отсутан
 Парабућски Ђорђе — отсутан
 Паранос Шпиро Ф. — отсутан
 Пахерник Фрањо — за
 Пацрногић Љуба — за
 Перић Матеј Др. — за
 Перић Миливоје Ђ. — за
 Перић Нинко Др. — за
 Перко Драгутин В. — за
 Петковић Милан — за
 Петовар Ловро — за
 Петричић Живко Др. — отсутан
 Петровић Марко — за
 Пешић Милутин — за
 Пивко Људевит Др. — за
 Пиштелић Славко А. Др. — за
 Погачник Виктор — за
 Поповић Димитрије Он. — отсутан
 Поповић Добривоје Гер. Др. — отсутан
 Поповић Душан — отсутан
 Поповић Јефтимије — отсутан
 Поповић Коста Др. — отсутан
 Поповић Милан В. — отсутан
 Поповић Милан Др. — отсутан
 Поповић Светислав Др. — за
 Прањак Недељко — за
 Прека Никола — отсутан
 Прекоршек Иван — за
 Принцип Јово — за
 Прша Симе Др. — отсутан
 Пустослемшек Раство — за
 Пуцељ Иван Ј. — за
 Радивојевић Лазар Љ. — за
 Радић Иван — отсутан
 Радовић Саво Др. — за
 Радоњић Милан — за
 Радоњић Миљан — за
 Рајић Тоша Др. — за
 Рако Јанко Др. — за

Рапе Стане Др. — за
 Ресели Отмар — отсутан
 Рорбахер Јулијан Др. — отсутан
 Савић Аранђел Р. — отсутан
 Савић Сава В. — отсутан
 Савковић Илија — отсутан
 Санто Гавро Др. — за
 Сарачевић Раденко — за
 Секулић Милан Др. — отсутан
 Селић Јоца М. — за
 Селмановић Алија — за
 Симић Милорад — за
 Симовић Александар М. — за
 Смиљанић Тома Др. — за
 Сокић Милоје М. — за
 Соколовић Никола — за
 Спасовић Вукашин — за
 Спахић Владо — за
 Спиндлер Вјекослав — за
 Спинчић Вјекослав — за
 Сршкић Милан Др. — за
 Стажић Јосип — за
 Стајковић Никола — за
 Станић Андра — отсутан
 Станишић Владимир Др. — отсутан
 Станојевић Драгомир М. — за
 Станојевић Милутин — за
 Стевановић Живојин Ар. — отсутан
 Стевановић Милан — за
 Степанов Миливој — отсутан
 Степановић Милан Р. — за
 Стефановић Игњат — отсутан
 Стијић Милан Др. — за
 Стојадиновић Милосав Др. — отсутан
 Стојковић Милан Ђ. Др. — отсутан
 Стошић Стаменко — за
 Стрезовић Крста — за
 Суботић Никола Др. — за
 Тадић Глигорије Др. — отсутан
 Теодоровић Војислав — отсутан
 Толић Игњат М. Др. — отсутан
 Томић Јакоб — за
 Тонић Тодор Р. — отсутан
 Топаловић Милан — за
 Торомановић Хасан — за
 Трбић Василије — за
 Трбојевић Урош Др. — за
 Трифуновић Љубиша — отсутан
 Труља Станко — за
 Трпковић Ставра К. — за
 Ђирић Ђорђе — за
 Ђирић Стеван — за
 Ђуковић Милан — за
 Узуновић Никола — отсутан
 Урек Иван — за
 Урошевић Мирко Ил. — за
 Урукало Сергије — за
 Фиданчевић Тома Др. — за
 Физир Виктор — отсутан
 Фотирић Арса — за
 Хајдињак Антон — за
 Ханжек Лавослав Др. — за
 Хасанбеговић Авдо Др. — отсутан
 Хођера Светислав В. — за
 Хрибар Никола — за
 Христић Бора — за
 Цемовић Филип — отсутан

Церер Антон — за
 Ципушевић Методије — за
 Чорбић Бранко — за
 Чохаџић Хазим — за
 Шарковић Тихомир — отсутан
 Шега Фердо — за
 Шелмић Драгић М. — за
 Шећеров Славко Др. — отсутан
 Шибеник Станко Др. — отсутан
 Шиљеговић Владимир — за
 Шифтар Стеван — отсутан
 Шнајдар Фрањо — отсутан
 Шуменковић Илија Др. — за
 Шурмин Ђуро Др. — отсутан

(После гласања)

Претседник Др. Коста Кумануди: Гласало је 216 народних посланика и сви су гласали *за*. Према томе је овај законски предлог у начелу усвојен. Прелазимо на претрес у појединостима. Пошто се нико није јавио за реч прећихемо на гласање. Гласа се седењем и устајањем. Господа која су против појединих параграфа устаје, а која су за седење.

Извештач Ото Гавриловић прочита члан 1 Предлога Закона о ковању сребрног новца по предлогу Финансијског одбора.

Претседник Др. Коста Кумануди: Прима ли Скупштина прочитани члан 1? (Прима). Члан 1 је примљен.

Извештач Ото Гавриловић прочита члан 2.

Претседник Др. Коста Кумануди: Прима ли Скупштина прочитани члан 2? (Прима). Члан 2 је примљен.

Извештач Ото Гавриловић прочита члан 3.

Претседник Др. Коста Кумануди: Прима ли Скупштина прочитани члан 3? (Прима). Члан је 3 примљен.

Извештач Ото Гавриловић прочита члан 4.

Претседник Др. Коста Кумануди: Прима ли Скупштина прочитани члан 4? (Прима). Члан 4 је примљен.

Извештач Ото Гавриловић прочита члан 5.

Претседник Др. Коста Кумануди: Прима ли Скупштина прочитани члан 5? (Прима). Члан 5 је примљен.

Извештач Ото Гавриловић прочита члан 6.

Претседник Др. Коста Кумануди: Прима ли Скупштина прочитани члан 6? (Прима). Члан 6 је примљен.

Извештач Ото Гавриловић прочита члан 7.

Претседник Др. Коста Кумануди: Прима ли Скупштина прочитани члан 7? (Прима). Члан 7 је примљен.

Извештач Ото Гавриловић прочита члан 8.

Претседник Др. Коста Кумануди: Прима ли Скупштина прочитани члан 8? (Прима). Члан 8 је примљен.

Са овим је, господо, законски предлог о ковању сребрног новца примљен и у појединостима. Стога ћемо сад гласати појединачно и коначно о овом закону у целини. Ко је за то, да се овај закон у целини прими гласаће *за*, а ко је противан, гласаће *против*. Изволите чути прозивку.

Секретар Милан Мравље прозива посланике да гласају, и они су гласали овако:

- Аврамовић Бранко — за
 Ађић Анте — за
 Аксентијевић Александар — отсутан
 Алексић Коста — за
 Алиловић Шаћир — отсутан
 Анђелиновић Гргур Будислав Др. — за
 Анић Мића Др. — за
 Антонијевић Душан — за
 Антуновић Јосип — за
 Аранђеловић Јован — за
 Ауер Људевит Др. — за
 Бабамовић Јордан — за
 Баљић Салих — за
 Бањац Љубомир — отсутан
 Бараћ Бранко Др. — отсутан
 Батинић Јозо — за
 Бачић Стјепан Др. — за
 Бенко Јосип — отсутан
 Бешировић Димитрије Р. — за
 Богдановић Исо — за
 Божић Милан — за
 Борисављевић Страхиња — за
 Брушија Радослав — за
 Будишин Стеван — за
 Вуквић Александар — за
 Буновић Милан — за
 Ваљавец Стјепан — за
 Варда Север — за
 Васиљевић Стеван Др. — за
 Величковић Миладин — за
 Вељковић Вељко — за
 Видаковић Витомир — за
 Видић Јеша Др. — отсутан
 Видовић Богдан Др. — за
 Војиновић Јован В. — за
 Вошњак Богумил Др. — отсутан
 Вујић Димитрије В. — отсутан
 Вукићевић Богић Др. — за
 Гавранчић Отон Др. — за
 Гавриловић Ото — за
 Гајшек Карло — за
 Главички Божидар — за
 Господнетић Фрањо — за
 Грајић Перо — за
 Грба Милован Др. — за
 Грбић Емилијан — за
 Грђић Васиљ — за
 Грубановић Милан — за
 Грубер Фрањо Др. — за
 Давидовић Витомир — отсутан
 Даниловић Живко — за
 Деметровић Јурај — за
 Дервишић Ђулага — за
 Димитријевић Мита — за
 Димитријевић Хаџи-Тодор — за
 Добровић Милан С. — за
 Добровољац Милан Ј. — за
 Довезенски Јован С. — за
 Додић Александар Така — за
 Дошен Мирко Др. — за
 Драговић Милош П. — за
 Дрљача Бранко — за
 Дрмељ Алојзиј — за
 Дубоковић Јурај — за
 Ђокић Риста — за
 Ђорђевић Владимир — отсутан
 Ђурић Михаило — за
 Елеговић Иво Др. — за
 Живановић Милан — за
 Живанчевић Михаило — за
 Живковић Негосим Др. — за
 Живојиновић Душан М. — за
 Захарић Чедомир — за
 Зељковић Бошко — за
 Земљић Јакоб — за
 Ивандекић—Ивковић Мирко Др. — за
 Иванишевић Петар — за
 Иванчевић Душан — отсутан
 Исаковић Миливоје Ђ. — за
 Исаковић Мито — за
 Јанковић Велизар Др. — за
 Јевремовић Драгољуб Др. — за
 Јевтић Животије — за
 Јевтић Милутин Ал. — за
 Јевтић Михаило Р. — за
 Јевтић Радован — за
 Јелић Милутин — за
 Јеличић Божа С. — за
 Јеремић Живојин — за
 Јеремић Тоде Др. — за
 Јован Андрија — за
 Јовановић Александар — за
 Јовановић Ђока — за
 Јовановић Јова — за
 Јовичић Добросав — за
 Кадић Хусеин — за
 Кајмаковић Омер — за
 Каламатијевић Михаило Р. — за
 Кандић Јовиша К. — за
 Катић Милош — за
 Каћански Стеван — за
 Кешељевић Никола Др. — за
 Клинци Антон — за
 Кнежевић Ловро — за
 Кнежевић Стјепо Др. — за
 Ковач Анте Љ. — за
 Ковачевић Драгутин Карло — за
 Кожуљ Марко Др. — за
 Којић Драгутин Др. — за
 Коман Албин — за
 Костић Драгутин Др. — за
 Костић Милорад Ј. Др. — за
 Краљевић Драган Др. — за
 Крамер Алберт Др. — за
 Крафт Стеван Др. — за
 Крејчи Антон — отсутан
 Крстановић Ристо — отсутан
 Крстић Владимир — отсутан
 Крстић Милутин — отсутан
 Крстић Михаило В. — за
 Крстић Симо — отсутан
 Кузмановић Лазар К. — за
 Кујунџић Андрија К. — отсутан
 Кујунџић Богољуб К. — за
 Кумануди Коста Др. — (претседава)
 Кунтарић Анте Др. — за
 Куњашић Јоахим — отсутан
 Куртовић Војко — отсутан
 Куртовић Шукрија — за
 Лазаревић Милован М. — отсутан
 Лазаревић Тодор Др. — отсутан
 Лазаревић Теодосије К. — отсутан
 Лазаревић Филип С. Др. — за
 Леушић Ђуро Др. — отсутан

- Лисавац Младен Др. — за
 Лончаревић Иван Др. — отсутан
 Лончар Станко — за
 Лукић Живан Др. — за
 Макар Дако — за
 Максимовић Божидар — за
 Максимовић Стјепан — отсутан
 Маланчец Владо Др. — за
 Маринковић Војислав Др. — отсутан
 Марјан Ђуро — за
 Марјанац Симо — за
 Маркић Фрањо — за
 Марковић Миленко Др. — отсутан
 Марковић Милорад Р. — за
 Марковић Никола — за
 Марковић Петан К. — за
 Мастровић Анте Ф. — за
 Матица Павао — за
 Матић Ђока Н. — отсутан
 Мацековић Матија — отсутан
 Машић Марко — за
 Метикош Милан Др. — за
 Мијић Милан Ђ. — отсутан
 Милетић Вјекослав Др. — отсутан
 Милошевић Гавро — отсутан
 Милошевић Младен Р. — за
 Милутиновић Милинко Р. — за
 Милутиновић Милорад Ђ. — за
 Мисирлић Јован Т. — отсутан
 Митровић Јован Р. — отсутан
 Михаиловић Илија Р. — отсутан
 Михаиловић Светислав Др. — за
 Мохорић Иван — за
 Мравље Милан — за
 Мулалић Мустафа А. — отсутан
 Најдорфер Мирко — отсутан
 Недељковић Урош П. — отсутан
 Никић Никола Др. — отсутан
 Никић Федор Др. — за
 Никодијевић Аранђел Д. — отсутан
 Николић Бранко Др. — отсутан
 Нинковић Трипко — за
 Нуић Петар Др. — отсутан
 Њамцул Ранко Др. — за
 Обрадовић Алекса Ј. — отсутан
 Остојић Ђуро Др. — за
 Павлич Алојзиј — отсутан
 Палечек Иван Др. — отсутан
 Парабућски Ђорђе — отсутан
 Паранос Шпиро Ф. — отсутан
 Нахерник Фрањо — за
 Патригић Љуба — за
 Перић Матеј Др. — за
 Перић Миливоје Ђ. — за
 Перић Нинко Др. — за
 Перко Драгутин В. — за
 Петковић Милан — за
 Петовар Ловро — за
 Петричић Живко Др. — за
 Петровић Марко — отсутан
 Пешић Милутин — за
 Пивко Људевит Др. — за
 Пиштелић Славко А. Др. — за
 Погачник Виктор — за
 Поповић Димитрије Он. — отсутан
 Поповић Добривоје Гер. Др. — отсутан
 Поповић Душан — отсутан
 Поповић Јефимије — отсутан
 Поповић Коста Др. — отсутан
 Поповић Милан В. — отсутан
 Поповић Милан Др. — отсутан
 Поповић Светислав Др. — за
 Прањак Недељко — за
 Прека Никола — отсутан
 Прекоршек Иван — за
 Принцип Јово — за
 Прша Шиме Др. — отсутан
 Пустослемшек Расто — за
 Пуцељ Иван Ј. — за
 Радивојевић Лазар Љ. — за
 Радић Иван — отсутан
 Радовић Саво Др. — за
 Радоњић Милан — за
 Рајић Тоша Др. — за
 Рако Јанко Др. — за
 Рапе Стане Др. — за
 Ресели Отмар — отсутан
 Рорбахер Јулија Др. — отсутан
 Савић Аранђел Р. — отсутан
 Савић Сава В. — отсутан
 Савковић Илија — отсутан
 Санто Гавро Др. — за
 Сарачевић Раденко — за
 Секулић Милан Др. — отсутан
 Селић Јоца М. — за
 Селмановић Алија — за
 Симић Милорад — за
 Симоновић Александар М. — за
 Смиљанић Тома Др. — за
 Сокић Милоје М. — за
 Соколовић Никола — за
 Спасовић Вукашин — за
 Спахић Владо — за
 Спидлер Вјекослав — за
 Спинчић Вјекослав — за
 Сршкић Милан Др. — за
 Стажић Јосип — за
 Стајковић Никола — за
 Станић Андра — отсутан
 Станишић Владимир Др. — отсутан
 Станојевић Драгомир М. — за
 Станојевић Милутин — за
 Стевановић Живојин Ар. — отсутан
 Стевановић Милан — за
 Степанов Миливој — отсутан
 Степановић Милан Р. — за
 Стефановић Игњат — отсутан
 Стијић Милан Др. — за
 Стојадиновић Миросав Др. — отсутан
 Стојковић Милан Ђ. Др. — отсутан
 Стошић Стаменко — за
 Стрезовић Крета — за
 Суботић Никола Др. — за
 Тадић Глигорије Др. — отсутан
 Теодоровић Војислав — отсутан
 Толић Игњат М. Др. — отсутан
 Томић Јакоб — за
 Тонић Тодор Р. — отсутан
 Топаловић Милан — за
 Торомановић Хасан — за
 Трбић Василије — за
 Трбојевић Урош Др. — за
 Трифуновић Љубиша — отсутан
 Тркуља Станко — за

Трпковић Ставра К. — за
 Ђирић Ђорђе — за
 Ђирић Стеван — за
 Ђуковић Милан — за
 Узуновић Никола — отсутан
 Урек Иван — за
 Урошевић Мирко Ил — за
 Урукало Сергије — за
 Фиданчевић Тома Др. — за
 Физир Виктор — отсутан
 Фотирић Арса — за
 Хајдињак Антон — за
 Ханжек Лавослав Др. — отсутан
 Хасанбеговић Авдо Др. — отсутан
 Хођера Светислав В. — за
 Хрибар Никола — отсутан
 Христић Бора — за
 Цемовић Филип — отсутан
 Церер Антон — за
 Ципушевић Методије — за
 Чорбић Бранко — отсутан
 Чохаџић Хазим — отсутан
 Шарковић Тихомир — отсутан
 Шеатовић Ђуро Р. — отсутан
 Шега Фердо — отсутан
 Шелмић Драгић М. — отсутан
 Шећеров Славко Др. — отсутан
 Шибеник Станко Др. — отсутан
 Шиљеговић Владимир — отсутан
 Шифтар Стеван — отсутан
 Шнајдар Фрањо — отсутан
 Шуменковић Илија Др. — отсутан
 Шурмин Ђуро Др. — отсутан

Претседник Др. Коста Кумануди: Изволите чути резултат гласања. Гласало је 195 народних посланика и сви су гласали за. Према томе овај законски предлог је примљен у целини, и по чл. 64 Пословника биће упућен на даљи рад Сенату. Прелазимо на другу тачку дневног реда: Претрес извештаја Финансијског одбора о предлогу Закона о изменама и допунама Закона о порезу на пословни промет.

Има реч извештач г. Милан Добровић.

Извештач Милан Добровић: Господо посланици, из објављеног обрачуна државних расхода и прихода за прво тромесечје ове буџетске године знадем да су приходи државног прорачуна за прво тромесечје унишли у знатно мањем износу, него што је то било предвиђено у буџету.

Знадемо и то да су и у стварним расходима учињене велике уштеде. Али, ипак, кад се сравне стварно унишли приходи са стварно исплаћеним расходима произилази да вишак расхода над приходима износи за прво тромесечје динара 277.800.623.06.—

Из овог излази да је равнотежа нашег овогodiшњег буџета у питању.

Како је први услов за здраво државно газдинство да се државни буџет уравнотежи, оправдан је апел Г. Министра финансија на Скупштину да му дадемо законске могућности да дође до нових прихода.

У том циљу изнео је Г. Министар пред нас неколико законских предлога о увођењу неких нових пореза односно о повишењу пореских ставова.

Доношење закона са којим се увађају нови порези или повисује пореске стопе није ни у време најбоље привредне коњуктеуре лако ни за законо-

давца а камо ли за порезовнике, који ће имати да снесу те нове или повишене пореске терете.

Поготово је тешко доношење таквих закона данас у време опће привредне кризе и стагнације.

Међутим наш народ каже да нужда закон мења и да се од два зла бира мање.

Једно је зло, у овом тешком привредном стању повисивати порезе, но још је веће зло не предвидети правовремено потребне мере да се буџет уравнотежи и да се финансирање државног газдинства среди.

Међутим неопходним мерама које Г. Министар финансија предложио скупштини ради равнотеже буџета налази се и предлог закона о изменама и допунама закона о порезу на пословни промет.

У јучер одржаној седници, Финансијски је одбор тај закон проучио и расправљао и дозволите да вам прочитам извештај Финансијског одбора:

Господо народни посланици, ова врста пореза уведена је у скоро свим културним државама само са разликом што се наплата те врсте пореза у тим државама много радикалније проводи.

Ми смо, обзиром на наше прилике у привредби тог закона доста либерални.

Већина наших привредника, а то су сви они који не праве већи годишњи промет од динара 500.000.— не плаћају тај порез по стварном промету већ по промету, који се, у споразуму са њима, комисијски утврди. У процењивању тога промета поступа се у главном доста обазриво, тако, да се може рећи да та врста пореза није била превелика ни претешка.

Кад би сви наши привредници плаћали тај порез по стварном промету можда не би било ни потребно да се уводи ова повишица стопе.

Привредницима ће бити лакше и угодније да им се стопа пореза повиси од 1% на 2% него да се уводи за њих све плаћање тога пореза о стварном промету, уз прописно вођење књига и нарочитих надзор Финансијске контроле.

Прелазећи на поједине измене тог законског предлога Финансијски је одбор код § 1 додао нов став који гласи:

„Порез на пословни промет на луксузне предмете плаћају и задруге“.

Ово је учињено с тога да се привредници заштите од конкуренције неких потрошачких задруга, које наводно несолидно искоришћују ослобођење од пореза, тргују и са незадругарима и са робом којаније неопходно потребна.

Код § 2 измењем је предлог Г. Министра финансија у толико што се висина промета, која одређује прописно вођење књига не снизује од динара 500.000.— на динара 250.000.— код заната и трговаца, и то остаје непромењено; већ се само за интелектуалне раднике уноси одредба да, код промета који премашује динара 300.000.— имају водити књиге. Поднашајући Вам овај извештај молим Вас, господо посланици, да у целости прихватите предлог Финансијског одбора. (Пљескање).

Претседник Др. Коста Кумануди: Има реч г. Др. Анте Кунтарић са одвојеним мишљењем.

Др. Анте Кунтарић: Господо народни посланици, ја сам као члан Финансијског одбора по предлогу Закона о изменама и допунама Закона о порезу на пословни промет од 31 јануара 1922 године и Закона о скупином порезу на пословни промет од 28 марта 1931 године дао одвојено мишљење које гласи: (Види прилог данашњег састанка).

Став први члана 6 Закона о порезу на пословни промет од 31 јануара 1922 године мења се и гласи:

Порез на пословни промет утврђује се са 1%, а у колико прелази своту од 100.000 динара 2%, а за промет луксузних предмета сем тога ва 10% примењене суме на име накнаде. Који ће се предмети сматрати луксузним, одредиће Уредбом Министар финансија у споразуму са Министром трговине и индустрије.

Господо народни посланици, ја сам дао ово одвојено мишљење с тога разлога, што сам био мишљења да порез на пословни промет од 2% није праведан. Истина је, да је Г. Министар финансија и код нас у Клубу и данас овде пред целом Народном скупштином изјавио, да су државне потребе хитне и нужне и да треба за то овим изванредним мерама, новим теретом на нашу привреду прибећи. Истина је, и ја сам уверен да ни један од нас народних посланика не би био против тога да осујети настојање Г. Министра финансија да стекне нове приходе, али држим да је избор ових прихода требао поћи једним другим путем, који ће бити оправдан, а нарочито оним путем који ће заштити нашу најмању, најситнију привреду. Истина је, како је Г. Министар финансија рекао, да би требало намакнути нове приходе од прилике 1,100.000.000 динара, и јасно је да ће наша Народна скупштина све оне приходе, које буде држала да неће бити на штету народне привреде, одобрити. И с тога сам ја у Финансијском одбору предлагао, поводом изјаве Г. Министра да је порез на пословни промет требао у времену стварна закона да одбаци 600,000.000 динара да се појача контрола пореских власти; међутим како смо видели и из излагања Г. Министра, порез на пословни промет одбацио је једва 200 милиона динара. А ако размислимо разлоге зашто је тај порез толико подбацио, онда ћемо доћи до уверења да је то само с тога разлога, што су се хтели одтеретити они најјачи поревовници који су вештим књиговодством мнанили да прикрију своје праве приходе. (Узвизи: Тако је). Ја сам с тога предлагао, да би требало појачати контролу ових пореских пријава, јер можемо да отворено признамо да наш народ није незадовољан зато што плаћа порезу, него само зато што га плаћа неправедно и што је оптерећење неједнако. (Узвизи: Тако јел) Међутим кад није било могуће или бар није могуће у кратко време да се појача ова контрола, онда сам ја предложио, имајући у виду опет нашу ситну привреду, да поведемо рачуна о тој ситној привреди и дамо јој за то нарочиту заштиту.

Ми смо, господо посланици, већ дали неколико закона, којима смо покушали да погодујемо наш сељачки земљораднички сталеж. Ми смо нашем земљораднику скинули порезу за 20%, а осим тога, ми смо постигли једним законом да сељак добије неку врсту мораторијума и одлагања плаћања ва 6 месеци. Али чим смо то спровели, ми смо чули у јавности многе приговоре, па и у самој Скупштини и у нашем Клубу пало је доста речи да би требало неке заштитне мере да се протегну и на остале наше привреднике, а нарочито на наше ситне трговце и обртнике, који врше непосредни саобраћај са сељацима и земљорадником. (Чује се: Тако јел) Јер, баш услед ових закона, којима смо ми нашег сељака и земљорадника погodoвали, наши ситни трговци, нарочито они по селима, дошли су у један безизлазан положај, и онда, господо, када ми све то

уочимо, и видимо, да наш ситан привредник стоји готово пред стечајем, мислим да треба да поведемо о њему рачуна и да скинемо један део терета, којим је тај наш привредни сталеж био преоптерећен. Истина, да у нашем пореском систему нема минимума порезе, који би требао бити ослобођен од саме порезе, а то би требало да буде, и вероватно да већ извесна настојања у томе правцу постоје, да се пође напред, али кад већ тога нема, ја држим, да ћу погодити мишљење већине господе посланика да треба порезу на пословни промет код ових привредника, који немају промет више од 100.000 динара, смањити са 1%. Данас су терети и иначе велики, и због тога, ја држим да ово смањење од 1% до 100 хиљада пословног промета не би било такво смањење, које се не би могло прихватити, и шта више, ја држим да би оно било и праведно, јер ми сви знамо и познајемо живот на селу, и знамо да ситном трговцу и обртнику, који имају можда једва толико пословног промета да се од њега могу прехранити и живети, без сваке сумње и безувјетно треба смањити пореску стопу на пословни промет са 1% до 100.000 динара.

Ја бих вас стога, господо народни посланици молио да у интересу ових слабих привредника, а и из социјалне правде прихватите ово начело, односно мој предлог, да ми разликујемо пословни промет до 100.000 и преко 100.000 динара. Можда ће Г. Министар финансија овоме приговорити, али, када нам је изјавио да у начелу противу тога нема ништа, већ да против прихваћања овога предлога постоје у првом реду техничке запреке, због којих не би било могуће предлог спровести. Ја, господо народни посланици, нисам тога мишљења, јер држим да нема таквих запрека да се на место рецимо 2% примени 1% и обратно а исто тако држим да овде не би страдали нити фискални интереси, јер је баш овај пословни промет до 100.000 динара минималан, и да се може ова стопа применити у корист наших ситних привредника.

Сам порез на пословни промет није праведан јер основица свакога порескога оптерећења и начело опорезивања лежи у томе, да се опорезује чист доходак. Код порезе на пословни промет не опорезује се доходак већ се опорезује сам промет, који не значи стварно никакав добитак за онога, који га имаде. Али унаточ тога ја држим, да не можемо начелно бити против тога, да се овај порез ва веће своте од 100.000 дин. повиси, не само за то што је то учињено по свима другим државама већ и за то што код нас није донесен Закон о општинама и Закон о бановинским самоуправама, јер знадемо да код нас у пречанским крајевима ти намети и прирези који су одмерени на основи порез су толико велики да се у истини неби могли повисивати а порез на пословни промет не подпада под никакво ново оптерећење нити код намета нити код бановинских приреза.

Ја би с тога апелујући на вас господо народне посланике молио да прихватите овај предлог јер је то у сагласју са нашим начелима социјалне правде, којима смо дали изражаја приликом Адресне дебате и такође са начелима које смо прокламирали у прогласу пригодом оснутка нове партије. Молим господе посланике да прихватите ово моје одвојено мишљење и да ва њега гласате. (Пљескање и узвизи: Живео!)

Претседник Др. Коста Кумануди: Има реч у начелном претресу г. др. Иван Лончаревих.

Иван Лончаревих: Господо, кад је овај законски предлог стављен на дневни ред Народне скупштине, наш се уважени друг, г. Др. Грга Анђелиновић, противно затраженој хитности његовог расправљања. Макар да је он имао право да се финансијски закони, који претстављају јако оптерећење народа, имаду темељито и до ситница расправити у Народном претставништву, ипак, господо, у овој ствари, могли смо ми Г. Министру финансија више концедирати него што је он сам тражио. Ми смо, господо, мирне душе, могли опростити не само расправу у Народној скупштини него и сваку расправу у одбору, али господо, да донесемо једну једину одлуку, која се, у интересу народа, у ово тешко доба, може донети, а то је, овај се законски предлог мора, без икакве расправе, најодлучније одбити и скинути са дневног реда. Господо, то вреди за све законске фискалне предлоге, које је Г. Министар финансија донео, не само за Закон о порези на пословни промет него и за оне трошаринске. Одмах ћете, господо, видети зашто то.

Сматра се оправданим, да финансијски ефекат ових предлога иде, по све сигурно, далеко изнад једне милијарде динара. Ми, господо, нисмо добили мотиве, и ако се у спроводном писму Претседништву Народне скупштине спомињу мотиви закона, али држим, да ни из њих, из неких специјалних разлога, не би добили жељене и потребне податке. Сам Г. Министар финансија није нам говорио о најважнијој ствари, а то је: колико, овим ванредним законима и тражењима ванредних кредита, влада тражи од народа новаца.

Господо, један исцрпљив експозе требао нам је још због једног важног питања, а то је: зашто су нам потребни ови ванредни кредити, кад смо буџетом за 1932/33 годину, тобож, постигли буџетску равнотежу, што нам је, током буџетске дебате, небројано пута Г. Министар финансија изјавио.

Ми смо се онда усудили тврдити да буџетско равнотеже, из врло много и много разлога, немамо. Али нас је Г. Министар финансија о противном уверавао. Ми се сада, међутим, с правом питамо: зашто онда ови нови кредити, ако су предвиђени из даци били тако добро предвиђени, да се покривају са предвиђеним приходима? Господо, може бити само још један случај, а то је: да Влада хоће овим ванредним кредитима да ефектуира разна овлашћења по Финансијском закону, а за које нема више прихода. Ма који да је разлог тражењу ових нових кредита у овим тешким временима по народ, он показује да је нешто труло у нашем државном газдинству и то давно прије времена кад смо још почетком ове године, о буџету решавали, што је Краљевска влада морала врло добро да зна и о чему је морала да води рачуна. Док се ми, господо, с правом домишљамо који је разлог владином апелу на народну кесу, видимо из недељног извештаја у новинама, да Г. Претседник Краљевске владе осећа, да не помаже ништа закончаност у овим важним питањима, и да се народ неће морати много домишљати зашто се Краљевска влада данас народу обраћа са тражењем нових кредита. То је, господо, већ и зато што је Г. Министар финансија, и ако увиђено признао, да нови предлози претстављају акт нужде, односно,

како он рече: акт крајње нужде. Приговарати се може, господо, форми изјаве Г. Претседника Владе да је морала уследити овде у Народној скупштини, а не у Клубу његове већине. Ипак, господо, уз тај формални недостатак изјава Г. Претседника владе садржи драгоцену признање, а то је, да су наша предвиђања у буџетским дебатама истишита и тачна: да буџет за ову годину не одговара стварној привредној и господарској снази народа, и да смо ми због тога у дефициту још од прошле године за 700 милиона динара, а да ће бити дефицита и до краја ове буџетске године. Ето, господо, то су прави разлози апела владиног за новим и накнадним ванредним кредитима.

Господо, ми смо већ код доношења буџета упозорили на чињенице, да ће подбацити приходи прошле године, а ове године да ће бити још јачег подбацавања. То се, господо, није веровало, а сада имамо дефицит и више од 2 милијарде динара, па ако се рачуна да не враћамо Француској што би јој ове године морали вратити и ако рачунамо оно, што Влада сада хоће да узме од народа, да покрије отворени дефицит ради подмирења унутрашњих државних потреба. Господо, код оваквог државног газдинства најстрашнија је чињеница, што ми идемо из дефицита у дефицит које наша Влада неће моћи да заустави. Вара се јако Краљевска влада ако мисли да апел за новим ванредним кредитима може, уз ма какве мере, изнудити од народа нове приходе од преко милијарду динара. То не може више никада, па ни оваквим методама, за каквим је Краљевска влада посегла, а то је да се удара и на артикле који су нужни за живот, а који омогућавају брзо и ликвидно поврата средства за државну касу, што није случај са непосредним порезима који су замрзли, као и цела народна привреда.

Чини се, господо, да Влада неће да зна и да схвати какво је стање у народу, кад она мисли да се могу добити нови и ванредни кредити на повишеној трошарини за шећер и за електричну осветлу. Она, господо, не зна, да се у нашим селима у натраг годину дана завела таква штедња у издатцима каква никад раније није била и какву не памте ни најстарији људи. Са првим мраком сељаци се завијају мраком ноћи у своје куће само да не би правили сувишне издатке на осветлу. Господо, сада кад се повишује трошарина на шећер која је не тако давно од 500 динара помета на 805 динара по сто килограма, Господин Министар финансија треба да буде уверен да ће потрошња шећера пасти сигурно у размери спрам повишене трошарине, ако не падне и много ниже. Господарском и финансијском политиком у натраг годину дана и више, наше су Владе као и ова данашња заједно, сасвим упропастиле наше село. Кад се мисли данас да се у њему нема шта више тражити, онда се покушава притиснути, а стим и упропастити, и све оно друго што до сада још није упропашћено, а то је занатство и у опште сва слободна звања, била она мануелна или либерална. Другим речима, после упропашћења села долазе на ред наши градови, у колико су до сада још остали поштеђени. Оваква политика, господо, противу градова започета је још пре неколико месеци кад су донесене оне страшне порезе гледе кућарине и заведене таксе на уговоре и признанице. Ова мера, господо, уништавања привредне снаге градова овим се законским пројектом наставља. Повишење тро-

шарине на шећер и на расветлу погодиће све грађане. Ја сам покушао израчунати шта ће плаћати једна обична кућа са средњом потрошњом електричне струје, па сам дошао до резултата: да и најобичније кућанство овим новим законом имаће да буде оптерећено новим наметом најмање од 500 динара. Трошарина ће, господо, погодити у првome реду грађане и то не само градске него и све најмање трговине и индустријска трговачка предузећа која имају потребе за електричном струјом.

Даљи атак на привредну моћ градова претставља повишење стопе порезе на пословни промет. Буџетом за ову годину предвиђен је приход од пореза на пословни промет у триста милиона динара, и то уз пореску стопу од 1%. Ја мислим да смо Владу врло добро разумели ако изјави да Влада не мисли да ће овим повишењем пореске стопе на порез од пословног промета удвостручити предвиђени приход. Она сигурно зна да је пословни промет пао испод половине од прошлогодишњег, зато је и Господин Министар финансија данас био искрен и признао да је ова мера двоструке пореске стопе на пословни промет само за то да би се добили предвиђени триста милиона динара, па макар и уз двоструку, а можда кроз који месец и у троструку и четвоструку стопу.

Господо, Влада ће се и овде преварити. Као што ће опасности вољом народном конзум трошаринских артикала тако ће још и даље због застоја сваког пословања опасности и ова основица пореза на пословни промет. Неће, господо, ту Влади помоћи фиктивно установљење основице на пословни промет, како се то радило досада увек у свима градовима, нити фиктивно задужењем пореза на пословни промет.

Нека се Влада сети да она има доста фиктивних задужења и да је једина корист тога да мора сваке друге или треће године донети законски предлог и законске дописе како би отписала та фиктивна и дубиозна задужења. Уз овакве прилике вар њој треба још даљих и још већих фиктивних задужења! Господо, уз оваку финансијску политику нама се свима намеће неодољиво питање како ће се влада у својој неразумној политици окренути онда кад упропасти све градове, сваку њихову привредну снагу, како је већ сад упропастила сасвим наша села и сељачку привреду у њима. Господо, Влада своју политику заробљавања наставља сад у господарском погледу, пошто је већ узела све грађанске слободе. Као што се, господо, код оправдања узимања грађанских слобода Претседник Краљевске владе оправдао тобожњом народном потребом, тако то чини и код господарског заробљавања народа! Нашем народу, господо, није потребно узимати грађанске слободе. То се не може ничим оправдати, најмање се то може оправдати аргументима којима то чини Претседник Краљевске владе који ће нам ваљда ипак једанпут дати прилику да у овоме Дому продискутујемо питање грађанских слобода, које народу без икаквих потреба одузима и то појачано и више и горе него што су то чинили они који су били пре њега.

Господо, још је мање потребно у оваквим страшним господарским приликама узимати народу последње приходе како то чини Краљевска влада са овим својим најновијим предлозима: повишењем трошаринских такса и пореза на пословни промет. Ако се, господо, ухвати да је нужно да се државни живот, финансијски живот, продужи и, господо, да треба

извесних мера за његову санацију онда се, господо, нама намеће питање па која је то мера? Има, господо, само једна мера која може повратити нормалан политички и господарски живот народа. То је вратити, господо, народу узете политичке слободе и вратити упропашћену привредну снагу најригорознијом штедњом, па макар и оскудицом државног господарског живота.

У своме говору у Клубу а не у Народној скупштини изјавио је Претседник Краљевске владе да ће извршити ревизију државних расхода и да је Краљевска влада већ донела и формалну одлуку о образовању комитета Министара за смањење државних расхода. Нека ми, господо, Господин Претседник Краљевске владе опрости што ја не верујем у добру вољу ове Владе са искреном и стварном штедњом.

Јер у исто време док Претседник Краљевске владе „урби ет орби“ покушава умирити узбуђени свет навештеном штедњом, доноси Краљевска влада предлог Закона о изменама и допунама Закона о граничној трупи, који Закон тражи нове издатке. Како ће, дакле, Краљевска влада смањити државне расходе у буџету, када се нови расходи траже на другој страни?

Влада, господо, која, дакле, не показује схваћање у ово ташко доба за стање у коме се народ налази, која не штеди народну имовину, која не враћа народу уграбљену слободу грађанску и политичку, та Влада нема права од народних посланика тражити нове кредите а од народа нове издатке, како би себи својим неслободарским и негоподарским методама продужила живот. Другови моји и ја, који смо против овакве политике, гласаћемо и против оваквих финансијских закона, којима се ова политика хоће да продужи и настави.

Претседник Др. Коста Кумануди: Има реч известилац г. Милан Добровић.

Извештај Милан Добровић: Господин колега Др. Кунтарић поднео је свој предлог, по коме се стопа тога пореза до 100.000 динара не би мењала, а преко 100.000 динара повисила би се на 2%. То је симпатичан предлог и требало би га прихватити кад би било могућности за то, али се тим предлогом не би постигао довољан финансијски ефекат и ја вас зато молим да прихватите предлог Финансијског одбора.

На приметбе г. Др. Лончаревића, које су доста опћените и тичу се више оних других двају Закона, о трошарини на шећер и електрику, за које ја нисам извештај, не могу толико да се осврнем, поготово не на његове политичке тежње и циљеве.

Што се тиче овога пореза, господо, ја сматрам, иако није лак, да је потребно да га проведемо и сматрам да ће ипак тај порез моћи да се сноси, па зато вас и молим да га примите у целости као што је Финансијски одбор предложио.

Претседник Др. Коста Кумануди: Завршен је претрес у начелу. Приступамо гласању. Гласаће се поименично. Господа народни посланици који прихватају овај закон гласаће за, а који не прихватају гласаће против. Прво се гласа о предлогу већине, па ако буде одбачен, гласаће се о предлогу мањине.

Секретар Милан Мравље прозива народне посланике да гласају и они су гласали овако:

- Аврамовић Бранко — за
 Ађић Анте — за
 Аксентијевић Александар — за
 Алексић Коста — **отсутан**
 Алиловић Шафир — за
 Анђелиновић Гргур Будислав Др. — против
 Анић Мића Др. — за
 Антонијевић Душан — за
 Антуновић Јосип — за
 Аранђеловић Јосип — за
 Аранђеловић Јован — за
 Ауер Људевит Др. — за
 Бабамовић Јордан — за
 Балић Салих — за
 Бањац Љубомир — за
 Бараћ Бранко Др. — за
 Батинић Јозо — за
 Бачић Стјепан Др. — **отсутан**
 Бенко Јосип — за
 Бешировић Димитрије Р. — за
 Богдановић Исо — **отсутан**
 Божић Милан — за
 Борисављевић Страхиња — за
 Брушија Радослав — за
 Будишин Стеван — **отсутан**
 Буквић Александар — за
 Буновић Милан — за
 Ваљавец Стјепан — **отсутан**
 Варда Север — за
 Васиљевић Стеван Др. — **отсутан**
 Величковић Миладин — за
 Вељковић Вељко — **отсутан**
 Видаковић Витомир — за
 Видић Јеша Др. — за
 Видовић Богдан Др. — **отсутан**
 Војиновић Јован В. — за
 Вошњак Богумил Др. — **отсутан**
 Вујић Димитрије В. — **отсутан**
 Вукићевић Богић Др. — за
 Гавранчић Отон Др. — за
 Гавриловић Ото — за
 Гајшек Карло — за
 Главички Божидар — **отсутан**
 Господнетић Фрањо — за
 Грајић Перо — за
 Грба Милован Др. — за
 Грбић Емилијан — за
 Грђић Васил — за
 Грубановић Милан — за
 Грубер Фрањо Др. — **отсутан**
 Давидовић Витомир — **отсутан**
 Даниловић Живко — за
 Деметровић Јурај — за
 Дервишић Булага — за
 Димитријевић Мита — за
 Димитријевић Хаџи-Тодор — за
 Добровић Милан С. — за
 Добровољац Милан Ј. — за
 Довезенски Јован С. — **отсутан**
 Додић Александар Така — **отсутан**
 Дошен Мирко Др. — против
 Драговић Милош П. — за
 Дрљача Бранко — за
 Дрмел Алојзиј — **отсутан**
 Дубоковић Јурај — **отсутан**
 Бокић Риста — за
 Борђевић Владимир — **отсутан**
 Бурић Михајло — **отсутан**
 Елеговић Иво Др. — **отсутан**
 Живановић Милан — **отсутан**
 Живанчевић Михаило — за
 Живковић Негосим Др. — **отсутан**
 Живојиновић Душан М. — за
 Захарић Чедомир — **отсутан**
 Зељковић Бошко — за
 Земљић Јакоб — **отсутан**
 Ивандекић—Ивковић Мирко Др. — против
 Иванишевић Петар — за
 Иванчевић Душан — **отсутан**
 Исаковић Миливоје Ђ. — **отсутан**
 Исаковић Мито — за
 Јанковић Велизар Др. — за
 Јевремовић Драгољуб Др. — за
 Јевтић Животије — **отсутан**
 Јевтић Милутин Ал. — **отсутан**
 Јевтић Михаило Р. — **отсутан**
 Јевтић Радован — за
 Јелић Милутин — за
 Јеличић Божа Ц. — **отсутан**
 Јеремић Живојин — за
 Јеремић Тода Др. — **отсутан**
 Јован Андрија — **отсутан**
 Јовановић Александар — **отсутан**
 Јовановић Ђока — **отсутан**
 Јовановић Јова — за
 Јовичић Добросав — **отсутан**
 Кадић Хусеин — за
 Кајмаковић Омер — **отсутан**
 Каламатијевић Михаило Р. — **отсутан**
 Кандић Јовиша К. — за
 Катић Милош — за
 Каћански Стеван — **отсутан**
 Кешелевић Никола Др. — за
 Клинец Антон — **отсутан**
 Кнежевић Ловро — против
 Кнежевић Стјепо Др. — **отсутан**
 Ковач Анте Љ. — **отсутан**
 Ковачевић Драгутин Карло — за
 Кожуљ Марко Др. — **отсутан**
 Којић Драгутин Др. — за
 Коман Албин — **отсутан**
 Костић Драгутин Др. — за
 Костић Милорад Ј. Др. — **отсутан**
 Краљевић Драган Др. — за
 Крамер Алберт Др. — за
 Крафт Стеван Др. — **отсутан**
 Крејчи Антон — за
 Крстановић Ристо — за
 Крстић Владимир — **отсутан**
 Крстић Милутин — за
 Крстић Михаило В. — **отсутан**
 Крстић Симо — за
 Кузмановић Лазар К. — **отсутан**
 Кујунџић Андрија К. — за
 Кујунџић Богољуб К. — **отсутан**
 Кумануди Коста Др. — (преседава)
 Кунтарић Анте Др. — против
 Куњашић Јоахим — за
 Куртовић Војко — за
 Куртовић Шукрија — **отсутан**
 Лазаревић Милован М. — за
 Лазаревић Тодор Др. — **отсутан**
 Лазаревић Теодосије К. — **отсутан**
 Лазаревић Филип С. Др. — за

- Леушић Ђуро Др. — за
 Лисавац Младен Др. — за
 Лончаревић Иван Др. — против
 Лончар Станко — за
 Лукић Живан Др. — отсутан
 Макар Дако — против
 Максимовић Божидар — за
 Максимовић Стјепан — за
 Маланчец Владо Др. — за
 Маринковић Војислав Др. — отсутан
 Марјан Ђуро — за
 Марјанац Симо — отсутан
 Маркић Фрањо — отсутан
 Марковић Миленко Др. — отсутан
 Марковић Милорад П. — против
 Марковић Никола — против
 Марковић Петар К. — против
 Мastroвић Анте Ф. — против
 Матица Павао — за
 Матић Ђока Н. — отсутан
 Мацековић Матија — отсутан
 Машић Марко — отсутан
 Матикош Милан Др. — за
 Мијић Милан Ђ. — за
 Милетић Вјекослав Др. — отсутан
 Милетић Владислав — отсутан
 Милошевић Гавро — отсутан
 Милошевић Младен П. — за
 Милутиновић Милинко Р. — за
 Милутиновић Милорад Ђ. — отсутан
 Мисирлић Јован Т. — отсутан
 Митровић Јован Р. — за
 Михајловић Илија П. — за
 Михајловић Светислав Др. — за
 Мохорић Иван — отсутан
 Мравље Иван — за
 Мулалић Мустафа А. — отсутан
 Најдерфер Мирко — за
 Недељковић Урош П. — отсутан
 Никић Никола Др. — против
 Никић Федор Др. — за
 Никодијевић Аранђел Д. — отсутан
 Николић Бранко Др. — отсутан
 Нинковић Трипко — отсутан
 Нуић Петар Др. — отсутан
 Њамцул Ранко Др. — за
 Обрадовић Алекса Ј. — за
 Остојић Ђуро Др. — за
 Павлич Алојзиј — против
 Палечек Иван Др. — отсутан
 Парабућски Ђорђе — отсутан
 Паранос Шпиро Ф. — отсутан
 Пахерник Фрањо — отсутан
 Патрногић Љуба — за
 Перић Матеј Др. — против
 Перић Миливое Ђ. — — отсутан
 Перић Нинко Др. — за
 Перко Драгутин В. — — отсутан
 Петковић Милан — за
 Петовар Ловро — за
 Петричић Живко Др. — отсутан
 Петровић Марко — за
 Пешић Милутин — за
 Пивко Људевит Др. — за
 Пиштелић Славко А. Др. — отсутан
 Погачник Виктор — за
 Поповић Димитрије Он. — за
 Поповић Добривоје Гер. Др. — за
 Поповић Душан — за
 Поповић Јефтимије — отсутан
 Поповић Коста Др. — отсутан
 Поповић Милан В. — — отсутан
 Поповић Милан Др. — за
 Поповић Светислав Др. — за
 Прањак Недељко — за
 Прека Никола — за
 Прекоршек Иван — отсутан
 Принцип Јово — отсутан
 Прша Симе Др. — за
 Пустослемшек Расто — за
 Пуцељ Иван Ј. — за
 Радивојевић Лазар Љ. — отсутан
 Радић Иван — за
 Радовић Саво Др. — отсутан
 Радоњић Милан — за
 Радоњић Миљан — за
 Рајић Тоша Др. — отсутан
 Рако Јанко Др. — за
 Рапе Стане Др. — за
 Ресели Отмар — за
 Рорбахер Јулијан Др. — за
 Савић Аранђел П. — за
 Савић Сава В. — за
 Савковић Илија — за
 Санто Гавро Др. — за
 Сарачевић Раденко — за
 Секулић Милан Др. — за
 Селић Јоца М. — за
 Селмановић Алија — за
 Симић Милорад — отсутан
 Симовић Александар М. — за
 Смиљанић Тома Др. — отсутан
 Сокић Милоје М. — за
 Соколовић Никола — отсутан
 Спасовић Вукашин — за
 Спахић Владо — отсутан
 Спиндлер Вјекослав — за
 Спинчић Вјекослав — отсутан
 Сршкић Милан Др. — за
 Стажић Јосип — за
 Стајковић Никола — отсутан
 Станић Андра — отсутан
 Станишић Владимир Др. — за
 Станојевић Драгомир М. — отсутан
 Станојевић Милутин — за
 Стевановић Живојин Ар. — за
 Стевановић Милан — отсутан
 Степановић Миливој — отсутан
 Степановић Милан Р. — за
 Стефановић Игњат — отсутан
 Стијић Милан Др. — отсутан
 Стојадиновић Миросав Др. — за
 Стојковић Милан Ђ. Др. — отсутан
 Стошић Стаменко — за
 Стрезовић Крста — за
 Суботић Никола Др. — за
 Тадић Глигорије Др. — отсутан
 Теодоровић Војислав — за
 Толић Игњат М. Др. — за
 Томић Јакоб — против!
 Тонић Тодор Р. — за
 Топаловић Милан — отсутан
 Торомановић Хасан — за
 Трбић Василије — за

Трбојевић Урош Др. — за
 Трифуновић Љубиша — за
 Тркуља Станко — отсутан
 Трпковић Ставра К. — отсутан
 Ђирић Ђорђе — отсутан
 Ђирић Стеван — за
 Ђуковић Милан — за
 Узуновић Никола — за
 Урек Иван — за
 Урошевић Мирко П. — отсутан
 Урукало Сергије — за
 Фиданчевић Тома Др. — за
 Физир Виктор — отсутан
 Фотирић Арса — за
 Хајдињак Антон — отсутан
 Нанжек Лавослав Др. — за
 Хасанбеговић Авдо Др. — отсутан
 Хоџера Светислав В. — отсутан
 Хрибар Никола — против
 Христић Бора — отсутан
 Цемовић Филип — за
 Церер Антон — отсутан
 Ципушевић Методије — за
 Чорбић Бранко — за
 Чохаџић Хазим — за
 Шарковић Тихомир — за
 Шеаговић Ђуро Р. — отсутан
 Шега Фердо — против
 Шелмић Драгић М. — за
 Шећеров Славко Др. — за
 Шибеник Станко Др. — отсутан
 Шиљеговић Владимир — за
 Шифтар Стеван — отсутан
 Шнајдар Фрањо — за
 Шуменковић Илија Др. — отсутан
 Шурмин Ђуро Др. — отсутан

(После гласања)

Прејседник Др. Коста Кумануди: Изволите чути резултат гласања. Гласало је свега 169 народних посланика, од којих је за гласало 152, а *iproquo* 17. (Пљескање). Према томе је овај законски предлог примљен у начелу. Прелазимо на прегрес у појединостима. Молим господина известиоца да заузме своје место. Има реч код члана 1 народни посланик господин Шега.

Фердо Шега: Господо народни посланици, ја врло жалим да ми се није дала прилика да код начелне расправе узем реч по овом законском предлогу, пошто је проглашена хитност, јер бих онда прочитао господи многе двојне телеграме које сам добио из Загреба о томе закону. Имао бих сада само једно питање на Господина Министра финансија, како он претставља утврђивање овога прометног промета од 2% на радње које су биле пре вакључене и које су сада у току? Многи привредници из социјалних разлога не напуштају своје радње и не отпуштају своје намештенике и раде са најмањом односно никаквом добити. Међутим овим законом они ће бити тако катастрофално погођени да ће морати обуставити своје радње, отпустити своје раднике и намештенике и ми ћемо тако имати силну незапосленост и беду. Стога ја предлажем да се § 1 не прими.

Прејседник Др. Коста Кумануди: Пошто нема више пријављених говорника, прелазимо на гласање. Гласаће се члан по члан. Она господа која су *iproquo*

појединих чланова изволеће устати, а који су за изволеће седети. Изволите чути г. известиоца.

Извешћилац Милан Добровић прочита § 1 по предлогу Финансијског одбора.

Прејседник Др. Коста Кумануди: Прима ли Народна скупштина § 1? (Прима.) Објављујем да је § 1 примљен.

Извешћилац Милан Добровић: прочита § 2 по предлогу Финансијског одбора.

Прејседник Др. Коста Кумануди: Прима ли Народна скупштина § 2? (Прима.) Објављујем да је § 2 примљен.

Извешћилац Милан Добровић: прочита § 3 по предлогу Финансијског одбора.

Прејседник Др. Коста Кумануди: Прима ли Народна скупштина § 3? (Прима.) Објављујем да је § 3 примљен.

Извешћилац Милан Добровић: прочита § 4 по предлогу Финансијског одбора.

Прејседник Др. Коста Кумануди: Прима ли Народна скупштина § 4? (Прима.) Објављујем да је § 4 примљен. Са овим је овај законски предлог о изменама и допунама Закона о порезу на пословни промет од 31 јануара 1932 године и Закона о изменама и допунама о скупном порезу на пословни промет од 28 марта 1931 године и у појединостима усвојен.

Прелазимо на гласање у целини. Гласаће се поименично за или *iproquo*. Изволите чути прозивку.

Секретар Милан Мравље прозива посланике да гласају и они су гласали овако:

Аврамовић Бранко — за
 Ађић Анте — за
 Аксентијевић Александар — отсутан
 Алексић Коста — отсутан
 Алиловић Шаћир — за
 Анђелиновић Гргур Будислав Др. — отсутан
 Анић Мића Др. — отсутан
 Антонијевић Душан — за
 Антуновић Јосип — за
 Аранђеловић Јован — за
 Ауер Људевит Др. — за
 Бабамовић Јордан — за
 Баљић Салих — за
 Бањац Љубомир — за
 Бараћ Бранко Др. — за
 Батинић Јозо — за
 Бачић Стјепан Др. — отсутан
 Бенко Јосип — за
 Бешировић Димитрије Р. — за
 Богдановић Исо — отсутан
 Божић Милан — за
 Борисављевић Страхинца — за
 Брусија Радослав — за
 Будишин Стеван — отсутан
 Буквић Александар — за
 Буновић Милан — за
 Ваљавец Стјепан — отсутан
 Варда Север — за
 Васиљевић Стеван Др. — отсутан
 Величковић Миладин — за
 Вељковић Вељко — отсутан
 Видаковић Витомир — за
 Видић Јеша Др. — за
 Видовић Богдан Др. — отсутан
 Војиновић Јован В. — за

Вошњак Богумил Др. — отсутан
 Вујић Димитрије В. — отсутан
 Вукићевић Богин Др. — за
 Гавранчић Отон Др. — за
 Гавриловић Ото — за
 Гајшек Карло — за
 Главички Божидар — отсутан
 Господнетић Фрањо — за
 Грајић Перо — за
 Грба Милован Др. — отсутан
 Грбић Емилијан — за
 Грђић Васиљ — за
 Грубановић Милан — за
 Грубер Фрањо Др. — отсутан
 Давидовић Витомир — отсутан
 Даниловић Живко — за
 Деметровић Јурај — за
 Дервишић Ђулага — за
 Димитријевић Мита — за
 Димитријевић Хаџи-Тодор — за
 Добровић Милан С. — за
 Добровољац Милан Ј. — за
 Довезенски Јован С. — отсутан
 Додић Александар Така — отсутан
 Дошен Мирко Др. — против
 Драговић Милош П. — за
 Дрљача Бранко — за
 Дрмељ Алојзиј — отсутан
 Дубоковић Јурај — отсутан
 Ђокић Риста — за
 Ђорђевић Владимир — за
 Ђурић Михаило — отсутан
 Елеговић Иво Др. — отсутан
 Живановић Милан — за
 Живанчевић Михајло — за
 Живковић Негосим Др. — отсутан
 Живојиновић Душан М. — за
 Захарић Чедомир — отсутан
 Зельковић Бошко — за
 Земљић Јакоб — отсутан
 Ивандекић-Ивковић Мирко Др. — отсутан
 Иванишевић Петар — за
 Иванчевић Душан — отсутан
 Исаковић Миливоје Ђ. — отсутан
 Исаковић Мито — за
 Јанковић Велизар Др. — за
 Јевремовић Драгољуб Др. — за
 Јевтић Животије — отсутан
 Јевтић Милутин Ал. — отсутан
 Јевтић Михајло Р. — отсутан
 Јевтић Радован — за
 Јелић Милутин — за
 Јеличић Божа С. — отсутан
 Јеремић Живојин — отсутан
 Јеремић Тоде Др. — отсутан
 Јован Андрија — отсутан
 Јовановић Александар — отсутан
 Јовановић Ђока — отсутан
 Јовановић Јова — за
 Јовичић Добросав — отсутан
 Кадић Хусеин — за
 Кајмаковић Омер — отсутан
 Каламатијевић Михаило Р. — отсутан
 Кандић Јовиша К. — отсутан
 Катић Милош — за
 Каћански Стеван — за
 Кешељевић Никола Др. — за

Клиниц Антон — отсутан
 Кнежевић Ловро — отсутан
 Кнежевић Стјепо Др. — отсутан
 Ковач Анте Љ. — отсутан
 Ковачевић Драгутин Карло — за
 Кожуљ Марко Др. — отсутан
 Којић Драгутин Др. — за
 Коман Албин — отсутан
 Костић Драгутин Др. — за
 Костић Милорад Ј. Др. — отсутан
 Краљевић Драган Др. — за
 Крамер Алберт Др. — за
 Крафт Стеван Др. — отсутан
 Крејчи Антон — за
 Крстановић Ристо — за
 Крстић Владимир — отсутан
 Крстић Милутин — за
 Крстић Михаило В. — отсутан
 Крстић Симо — за
 Кузмановић Лазар К. — отсутан
 Кујунџић Андрија К. — за
 Кујунџић Богољуб К. — отсутан
 Кумануди Коста Др. — (претседава)
 Кунтарић Анте Др. — отсутан
 Куњашић Јоахим — за
 Куртовић Војко — за
 Куртовић Шукрија — отсутан
 Лазаревић Милован М. — за
 Лазаревић Тодор Др. — отсутан
 Лазаревић Теодосије К. — отсутан
 Лазаревић Филип С. Др. — за
 Леушић Ђуро Др. — за
 Лисавац Младен Др. — за
 Лончаревић Иван Др. — отсутан
 Лончар Станко — за
 Лукић Живан Др. — отсутан
 Макар Дако — отсутан
 Максимовић Божидар — за
 Максимовић Стјепан — за
 Маланец Владо Др. — за
 Маринковић Војислав Др. — отсутан
 Марјан Ђуро — за
 Марјанац Симо — отсутан
 Маркић Фрањо — отсутан
 Марковић Миленко Др. — отсутан
 Марковић Милорад П. — отсутан
 Марковић Никола — против
 Марковић Петар К. — против
 Мastroвић Анте Ф. — отсутан
 Матица Павао — за
 Матић Ђока Н. — отсутан
 Мацековић Матија — отсутан
 Машић Марко — за
 Метикош Милан Др. — отсутан
 Мијић Милан Ђ. — за
 Милетић Вјекослав Др. — отсутан
 Милетић Владислав — отсутан
 Милошевић Гавро — отсутан
 Милошевић Младен П. — за
 Милутиновић Милинко Р. — за
 Милутиновић Милорад Ђ. — отсутан
 Мисирлић Јован Т. — за
 Митровић Јован Р. — за
 Михаиловић Илија Р. — за
 Михајловић Светислав Др. — за
 Мохорић Иван — отсутан
 Мравље Иван — за

Мулалић Мустафа А. — отсутан
 Најдорфер Мирко — за
 Недељковић Урош П. — отсутан
 Никић Никола Др. — отсутан
 Никић Федор Др. — за
 Никодијевић Аранђел Д. — отсутан
 Николић Бранко Др. — отсутан
 Нинковић Трипко — отсутан
 Нуић Петар Др. — отсутан
 Њамцул Ранко Др. — за
 Обрадовић Алекса Ј. — за
 Остојић Ђуро Др. — за
 Павлич Алојзиј — против
 Палечек Иван Др. — отсутан
 Парабућски Ђорђе — отсутан
 Паранос Шпиро Ф. — отсутан
 Пахерник Фрањо — отсутан
 Патрновић Љуба — отсутан
 Перић Матеј Др. — за
 Перић Миливоје Ђ. — отсутан
 Перић Нинко Др. — за
 Перко Драгутин В. — за
 Петковић Милан — за
 Петовар Ловро — за
 Петричић Живко Др. — за
 Петровић Марко — отсутан
 Пешић Милутин — за
 Пивко Људевит Др. — за
 Пиштелић Славко А. Др. — отсутан
 Погачник Виктор — за
 Поповић Димитрије Он. — за
 Поповић Добривоје Гер. Др. — за
 Поповић Душан — за
 Поповић Јефтимије — отсутан
 Поповић Коста Др. — отсутан
 Поповић Милан В. — за
 Поповић Милан Др. — за
 Поповић Стеван Др. — отсутан
 Прањак Недељко — за
 Прека Никола — за
 Прекоршек Иван — отсутан
 Принцип Јово — отсутан
 Приша Симе Др. — за
 Пустослемшек Раство — за
 Пуцел Иван Ј. — за
 Радивојевић Лазар Љ. — отсутан
 Радић Иван — за
 Радовић Саво Др. — отсутан
 Радоњић Милан — за
 Радоњић Миљан — за
 Рајић Тоша Др. — отсутан
 Рако Јанко Др. — за
 Рапе Стане Др. — за
 Ресели Отмар — за
 Рорбахер Јулијан Др. — за
 Савић Аранђел П. — за
 Савић Сава В. — за
 Савковић Илија — за
 Санто Гавро Др. — за
 Сарачевић Раденко — за
 Секулић Милан Др. — за
 Селић Јоца М. — за
 Селмановић Алија — за
 Симић Милорад — отсутан
 Симовић Александар М. — за
 Смиљанић Тома Др. — отсутан
 Сокић Милоје М. — за

Соколовић Никола — отсутан
 Спасовић Вукашин — за
 Спахић Владо — отсутан
 Спиндлер Вјекослав — за
 Спинчић Вјекослав — за
 Сршкић Милан Др. — за
 Стажић Јосип — за
 Стајковић Никола — за
 Станић Андра — отсутан
 Станишић Владимир Др. — за
 Станојевић Драгомир М. — отсутан
 Станојевић Милутин — за
 Стевановић Живојин Ар. — за
 Стевановић Милан — отсутан
 Степановић Миливој — отсутан
 Степановић Милан Р. — за
 Стефановић Игњат — за
 Стијић Милан Др. — отсутан
 Стојадиновић Милосав Др. — за
 Стојковић Милан Ђ. Др. — отсутан
 Стошић Стаменко — за
 Стрезовић Крста — отсутан
 Суботић Никола Др. — отсутан
 Тадић Глигорије Др. — отсутан
 Теодоровић Војислав — за
 Толић Игњат М. Др. — за
 Томић Јакоб — отсутан
 Тонић Тодор Р. — за
 Топаловић Милан — отсутан
 Торомановић Хасан — отсутан
 Трбић Василије — отсутан
 Трбојевић Урош Др. — отсутан
 Трифуновић Љубиша — отсутан
 Тркуља Станко — отсутан
 Трпковић Ставра К. — отсутан
 Ђирић Ђорђе — отсутан
 Ђирић Стеван — за
 Ђуковић Милан — за
 Узуповић Никола — за
 Урек Иван — отсутан
 Урошевић Мирко П. — за
 Урукало Сергије — за
 Фиданчевић Тома Др. — отсутан
 Физир Виктор — отсутан
 Фотирић Арса — за
 Хајдињак Антон — за
 Ханжек Лавослав Др. — отсутан
 Хасанбеговић Авдо Др. — отсутан
 Хођера Светислав В. — отсутан
 Хрибар Никола — отсутан
 Христић Бора — отсутан
 Цемовић Филип — за
 Церер Антон — отсутан
 Ципушевић Методије — за
 Чорбић Бранко — за
 Чохашић Хазим — за
 Шарковић Тихомир — за
 Шеатовић Ђуро Р. — отсутан
 Шега Фердо — против
 Шелмић Драгић М. — за
 Шећеров Славко Др. — отсутан
 Шибеник Станко Др. — за
 Шиљеговић Владимир — за
 Шифтар Стеван — отсутан
 Шнајдар Фрањо — за
 Шуменковић Илија Др. — отсутан
 Шурмин Ђуро Др. — отсутан

После гласања

Прејседник Др. Коста Кумануди: Изволите чути резултат гласања. Гласало је укупно 162 народна посланика. Од овога броја гласало је за 157, а *ipso iure* 5. Према томе објављујем да је Народна скупштина усвојила у целини предлог Закона о изменама и допунама у Закону о порезу на пословни промет. Према члану 64 Устава овај законски предлог упутиће се Сенату на даљи рад.

Тиме је данашњи дневни ред завршен, а за наредну седницу стављам на дневни ред: Претрес извештаја Финансијског одбора о предлогу Закона о изменама и допунама у Закону о државној трошарини. Прима ли Народна скупштина овај дневни ред? (Прима.) Објављујем да је овај дневни ред примљен.

Наредну седницу заказујем за сутра у 11 и по часова пре подне. Ако Народна скупштина пристаје, ову седницу закључујем. (Пристаје.)

Седница је закључена у 19,45 часова.

ПРИЛОЗИ

Интерпелација народног посланика Алојзија Павлича на Министра унутрашњих послова.

Господине Министре,

На челу општинске управе Трбовље, среза Лашког, која је једна од највећих општина у Дравској бановини, а као радничка највећа у читавој држави, стоји одбор кога је поставила Краљевска Банска управа Дравске бановине а у кога немају радници никакво поверење. Догађале су се, и још данас се догађају ствари, које нису у складу са методама правилног и социјалног општинског господарства.

Као драстичне примере оваквога рада наводим следеће:

1) Школски одбор у Храстнику управне општине Трбовље, купио је земљиште у Храстнику у намери да гради основну школу за своту од 245.000 динара, а то на терену који се због угљенокопа и сталне воде стално руши, и против куповања истог терена су били мњења познатих рударских инжењера и универзитетских професора наиме Др Хинтерлехнер у Љубљани и других. За ово земљиште су се заузимали нарочито Фердинанд Ројк, начелник школског одбора у Храстнику, Водушек Густав, начелник општине Трбовље и г. Пинкава, начелник среза Лашког. Краљевска банска управа Дравске бановине одобрила је драгњу на том земљишту, и ако су била мњења стручњака и познаваоца терена против, а друга земљишта су била за 100.000 динара јефтинија на продају. Градњу је преузела фирма „Слоград“ из Љубљане и започела са радом. Код полагања темеља, плоча је одмах напукла и тиме је била општина Трбовље т. ј. сиромашни радници оштећени за 1,500.000 динара. Градња се је обуставила.

2) Министарство просвете у Београду наредило је решењем акта О.Н.Бр. 46046 од 26 јуна 1931 године да се одмах исплати станарина свима наставницима основне школе Трбовље—Воде на основу члана 23, 29 и 84, Закона о народним школама а та исплата се до данас није извршила.

3) У општини Трбовље се је општинска троша-

рина прикуљала са дозволом Краљевске банске управе у Љубљани по општинским органима тако неуредно, да су још данас на заостатку, што све онемогућује правилно општинско господарство.

4) Таксе у општинској кланици су веће него у свима осталим градовима Дравске бановине чак и веће него што су у Загребу и Београду. Начелник Општине трбовљанске, господин Водушек Густав прима двојну плату, као начелник Општине трбовљанске и као пензионисани срески просветни референт пуне пензијске припадљивости против јасне долочбе § 47 тач. 2 Финансијског закона за годину 1932-33.

Интерпелација народног посланика Алојзија Павлича на Министра унутрашњих послова.

Господине Министре,

Да ли Вам је познато, да су биле о томе већ поднете жалбе Краљевској банској управи у Љубљани и Министарству унутрашњих послова у Београду и да:

1) се није вршила због обуставе рада око градње школе и куповања земљишта никаква истрага и да се није позвало на одговорност школски одбор у Храстнику, начелника Општине трбовљанске и начелника среза Лашког и Краљевске банске управе у Љубљани?

2) да су решења Министарства просвете обавезна и за општину Трбовљанску и да се та решења још до данас нису извршила?

3) да је срески начелник Пинкава 30 маја 1932 год. у Трбовљу распустио раднички збор потписаног посланика само због тога, пошто је преко 3000 радника изјавило неповерење општинској управи, особито начелнику и подначелнику. Пошто има потписани народни посланик као и радници у Општини трбовљанској у срезу Лашком у Вас, Господине Министре, пуно поверење, то Вас молим да изволите одредити, да се у том правцу врши истрага и да се изврше у општинској управи Трбовље промене, које су потребне, да се раднички народ смири и добије поверење у непристрасност државних власти.

Примите, Господине Министре, и овога пута уверење мога дубоког поштовања

6 августа 1932 год.

Београд

Проф. Павлич Алојзиј, с. р.
народни посланик

Интерпелација народног посланика Др. Ивана Лончаревића и другова на Министра трговине и индустрије.

Господине Министре,

Више смо пута већ покушали заинтересовати Краљевску владу за важно сељачко питање исплате пшенице, која је од сељака преузета по привилегованом извозном друштву.

Последњи смо пут чак Кр. влади упутили, интерпелацију о дуговању Министарства војске сељачким житним задругама у Бродском, Ваковачком, Винковачком и Жупанском срезу, али као обично, се Краљевска влада оглушује на интерпелације, не одговара, а витално се сељачко питање исплате пшенице не миче с мртве тачке.

Сада се међутим ситуација у овом тешком питању још више на штету сељаштва погоршала.

Кр. влада, која се баш ништа не брине, да сељаци напокон ипак дођу до своје куповнине и испуне своје обавезе одређује, да се пореске управе интабулирају народу на некретнинама за дужне пореске заостатке, те им узрокује у овим и онако очајним данима сувишни и непотребни трошак интабулације и брисања.

Сељачки се народ с потпуним правом згража над оваквим поступком. На пример предао је народ у Мрзовићу срез Баково, још прије пет месеци пшеницу Привилегованом извозном друштву, државној установи, од ње још до данас није примио куповнину, с којом би платио порез, али је од државних власти доживио то, да му се баш за тај дужни порез обавља интабулација и прави трошак од неколико стотина динара.

Нас све, Господине Министре, сељаци с правом питају, коме ће се они интабулисати за своје пшенично потраживање, и како ће се они осигурати, кад се њихов вјеровник осигурава?!

Сматрајући да је питање исплате куповине за сељачку пшеницу достигло своју кулминацију, и да сељачки народ ни под којим условима више не може и не мора да чека захтевамо, да нам у Народној скупштини изволите одговорити:

1) Што сте стварно предузели да се сељацима пшеница исплати?

2) Да ли сте вољни код Кр. владе одмах издејствовати, да се све даљне интабулације одмах обуставе, а за обављене интабулације, да се сељацима опрости сваки трошак.

3) Да ли сте исто тако вољни издејствовати, да се брисање тих хипотека уреда ради без икаквог трошка за сељаке обави?

У Београду, дана 1 јуна 1932 године.

Д-р Иван Лоичаревић, с. р.
 д-р Фрањо Грубер, с. р.
 Стјепан Ваљавец, с. р.
 Ловро Кнежевић, с. р.
 Д-р Никола Никшић, с. р.

Господину

Претседнику Народне скупштине,
 Београд.

Молимо Господина Претседника да изволи до-
 ставити Господину Министру правде следећу интер-
 пелацију:

Господине Министре,

У Ваљеву излази недељни часопис «Глас Ваљева», привредно-културни лист који се не бави политиком већ привредним питањима.

Државно тужиоштво у Ваљеву својим забранама овај лист угушује тако: забрањено је прештампавање једне карикатуре из «Сарајевске ријечи» и откуда да је ово у Сарајеву дозвољено а у Ваљеву срцу Шумадије забрањено.

Својим решењем бр. 2085/32 узапћен је број 26 овога листа због наслова «Наша годињица» и речи: «данас је привредни и културно морални живот у целом свету толико потиштен да се скоро свуда у том погледу осећа дезоријентација. Наслова „По-

званима да размишљају реше“ речи: „Недавно смо били сведоци када су новине донеле вест о проневери у једној од чиновничких задруга а која се пење на стотине хиљада сакупљених од чиновничких породица од којих доста њих тај издатак осетно погађа — то се дешава у установи која ужива све повластице и која је ослобођена свих дажбина, а где је уполнено и таквих људи који очекују само корист. Па није само то ту. Готово свакога дана видимо из новина како се дешавају крађе, преваре и друго. У разним тим установама које уживају повластице и где су нашли прибежиште људи који у тим установама себе сматрају носиоцима напредних задружних идеја, они који спроводе у већини случајева уз добре хоно-
 раре и личне користи“. Затим чланка: „Неморално за осуду“ речи: „Партизанске управе нису имале смисла да искористе за подизање угледа Ваљева, јер им то није дала ситничарска пандурска политика на коју су сву снагу трошили“.

Како и у овим написанима не видимо ни један криминални израз, јер су прештампани из других листова, то нам је част, Господине Министре, умолити вас, да нам на првој скупштинској седници изволите дати свој одговор на следеће:

1) Да ли Вам је познато о забрањивању часописа «Глас Ваљева» и на тај начин угушивање јединог културног часописа у овом крају?

2) Шта сте предузели да се овако шта у будуће не дешава?

3) Да ли сте вољни издати упутства Државним тужиоштвима да закон о штампи либералније примењују?

Примите, Господине Министре, уверење нашег поштовања.

У Београду, 9 августа 1932 године.

Народни посланици:

Витомир Ђ. Давидовић, с. р.
 Јаков С. Томић, с. р.
 Јован Прицип, с. р.
 Ристо Ђокић, с. р.

Интерпелација народног посланика Стјепана Ваљавца на Министра шума и рудника.

Господине Министре,

И уз овакве абнормалне привредне прилике наше је рудно благо толико и такво, да након подмирења свих издатака за персоналну техничку службу, прометних трошкова те радничких надница наше рударство још увек и у овој години има у државној каси да одбаци чист вишак прихода од око 60,000,000 динара.

Приморана ову своју доличну активност и у овој привредној стагнацији задржати на висини, природно је, да је наша државна рударска управа смањујући трошкове производње морала прибећи и редукцији персоналних па и радничких плаћа и надница.

Међутим и ако су до сада радничке плате једва садржавале минимум егзистенције, овим су смањењем сада доведене далеко испод њега и остављене на висини од динара 18 до динара 30 по дану.

У тешким хигијенским приликама а с бројним породицама, те далеко од сунца а дубоко испод земље нитко ваљда нема у људском друштву толико социјалног смисла и одрицања у корист опћенитости колико га имају рудари.

Зато и ако их је ова последња редуција довела у немогућност, да са дохотком од највише динара 600 месечно издржавају своје породице, не би због овог страшног смањења њихових надница настао толики револт, да је редуција погодила и оне, чије је обиље у сваком погледу остало и даље нетакнуто.

Док рудари незнају, што ће у опће почети са својом бедном зарадом, дотле су некој рударској господи остале високе тантијеме, које достижу динара 150.000.— поред њихових плаћа, произвољних премија, теренских додатака, додатака на пожарне чете, додатака на шегртске школе итд.

Како све ове тантијеме и разни додаци падају на терет државног буџета, и како је редуција доходака у руднику погодила до сад само најбиједније и најпотребније тражимо, да нам у Народној скупштини на ову интерпелацију изволите одговорити:

1) Док се огромна већина рударског радништва налази у беспослици и у скрајњој беди и невољи, да ли Вам је Господине Министре, познато да се још увјек извесној великој рударској господи поред плаћа, производних премија, теренских додатака итд. дјеле огромне тантијеме које у неким случајевима достижу до динара 150.000?

2) Ако Вам је све ово познато, што сте онда подузели да се овај ужасни неразумер у дохоцима рудара на корист рударског радника побољша?

У Београду, дана 1 коловоза 1932 године.

Стјепан Ваљавец, с. р.
д-р Никола Пикић, с. р.
д-р Фрања Грубер, с. р.
Ловро Кнежевић, с. р.
д-р Иван Лончаревић, с. р.

Проф. Павлич Алојзије, народни посланик упућује интерпелацију на Претседника Министарског савета због несазивања Привредног већа.

Господине Претседниче Министарског савета,

Народни посланици поздравили смо са највећим задовољством предлог закона о Привредном већу, кад га нам је поднео 4 фебруара 1932 год. Министар трговине и индустрије господин Др. Алберт Крамер. Мислим, да још на ни једном законском предлогу није народно претставништво радило са таким одушевљењем и великом бригом баш на тим. Знали смо, и још знадемо, како је ово Привредно веће, које ће се састајати, како то закон предвиђа, из најбољих привредних, социјалних и културних стручњака, потребно у данима тешке социјалне и економске кризе које акутност сваки дан ми сви нарочито незапослени и сиромашни радници више и више осетимо.

Вест о Привредном већу била је симпатично примљена по читавом Југословенском народу, који види у томе највишу гаранцију данашњег неповољног привредног стања у нашој држави. Овај закон о Привредном већу примљен је био сагласно како у Народној скупштини тако и у Сенату и ступио је 25 марта 1932 године на снагу.

У смислу § 19 Закона о Привредном већу требало би да се састане Привредно веће на свој први састанак најкасније након 3 месеца од ступања на снагу овог закона а то би било 25 јуна о. г.

Сматрајући да се треба да се сваки Закон као и

овај Закон поштује, и да је сазив Привредног већа у доба највеће економске кризе потребан и хитан због тога Вас, Господине Претседниче, молим, да нам у Народној скупштини изволите одговорити:

1) Да ли и када ће се Привредно веће састати?

2) Зашто се до данас Привредно веће није већ састало и ако то закон нарочито наређује?

3) Да ли неће имати члан 24 Устава од 3 септембра 1931 године ову судбину као члан 44 Видованског Устава?

Београд, 9 августа 1932 године.

Проф. Павлич Алојзиј, с. р.
народни посланик.

Господину

Претседнику Министарског савета

Др. Милану Сршкићу,

Београд.

Проф. Павлич Алојзије, народни посланик упућује интерпелацију на Господина Министра просвете због разрешења вероучитеља катихета у Дравској бановини.

Господине Министре,

У прошлој школској години 1931-32 увела се је код нас пракса, да се разрешава државне чиновнике католичке вероучитеље и привремене катихете у парохијској служби — жупнике и капелане само на неосноване денунцијације службене дужности. Као драстичан пример наводим случај г. Жмауц Јосипа, сталног катихете на дјечачкој народној школи у Трбовљама среза Лашког.

6 новембра 1931 године био је г. Жмауц Јосип обавештен од управитеља народне школе у Трбовљама да га је Министарство просвете са актом О.Н. Бр.51410-31 од 5 новембра 1931 године разрешило вероучитељских дужности а он сам до данас није примио никаквог решења ни од Министарства просвете ни од Краљевске Банске управе у Љубљани ни од другог надлежства. Против њега се није увела никаква дисциплинска истрага, никада није био у овој ствари саслушан а у току 16 година своје службе био је увек оцењен као одличан вероучитељ педагог и национални радник. На молбе и жалбе народних посланика и сенатора као и мариборског бискупског ординаријата нисмо добили никаквог одговора од ниједне поменутих власти.

Тиме остала је дјечачка школа у Трбовљама која броји 13 разреда са око 500 ученика без веронауке. Због тога нису се спремили ученици за овогодишњу исповест и свето причешће, како се то сваке године дешава. Кад су родитељи ученика тражили од Министарства просвете, да постави новог вероучитеља, срески начелник у Лашком наредио је да жандармерија трага за онима који су ову молбу потписали и тражио је од сваког потписника таксену марку од 5 динара што је износило 3000 динара, што је проузроковало велико узбуђење међу радничким сиромашним народом.

Јер то није један јединствени пример како се крши закон о државним чиновницима него се исто дешавало са катихетима у Марибору, Мурској Соботи, у Словенским Коњицама, у Зричама Мариборске бискупије и још у осталим делима наше др-

жаве тражим, да ми благо изволите, Господине Министре, на ову интерпелацију хитно одговорити:

1) Да ли Вам је овакво разрешавање вероучитељских дужности католичких свештеника познато?

2) Како је могло Министарство просвете разрешити дужности г. Жмауца Јосипа без знања или предлога од стране средњег просветног референта у Лашком, просветног шефа Краљевске Банске управе у Љубљани и бискупског ординаријата у Марибору?

3) Зашто није Министарство просвете на захтев народног посланика и молбу бискупског ординаријата у Марибору повело истрагу против г. Жмауца Јосипа и његових другова?

4) Како дуго још ће се вршити ово разрешавање на основи сасвим неоснованих денунцијација и прогонити католичко свештенство, које је познато да је било од вајкада према узорима несмртних великана Штросмајера, Сломшека, Доброло и Седеја ту и ван наших граница национално Југословенство послушно свим законитим прописима власти због савјести и борили се за слободу златну, крст часни и народно уједињење?

Београд, 9 августа 1932 године.

народни посланик.

Проф. Павлич Алојзиј, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ
ФИНАНСИЈСКИ ОДБОР

Бр. 313

8 августа 1932 год. у Београду

Господину Д-р КОСТИ КУМАНУДИ-У
Претседнику Народне скупштине

ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ,

Част ми је доставити Вам у прилогу извештај Финансијског одбора Народне скупштине о предлогу Закона о изменама и допунама Закона о порезу на пословни промет од 31 јануара 1922 године и Закона о изменама и допунама Закона о скупном порезу на пословни промет од 28 марта 1931 године, и саопштити Вам да је за известиоца изабран г. Милан Добровић.

У исто време част ми је доставити Вам одвојено мишљење г. Д-р Анте Кунтарића.

Изволите, Господине Претседниче, примити и овом приликом уверење о мом одличном поштовању.

Претседник
Финансијског одбора
Д-р Илишко Перић, с. р.

НАРОДНА СКУПШТИНА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ
ФИНАНСИЈСКИ ОДБОР

Бр. 313

8 августа 1932 године Београд

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ,

Финансијски одбор проучио је предлог Закона о изменама и допунама Закона о порезу на пословни промет од 31 јануара 1922 године и Закона о изменама и допунама Закона о скупном порезу на пословни промет од 28 марта 1931 године, и част ми је поднети Народној скупштини следећи извештај:

§ 1

Предлог закона примљен је у целости, с тим да се на крају дода нов став који гласи: „Порез на пословни промет на луксузне предмете плаћају и задруге“.

§ 2

Ивостављају се речи: „брише се број „500.000“ и место њега ставља „250.000“ и замењују речима: „додаје се нов став који гласи: интелектуални

радници побројани у § 42 Закона о непосредним порезима од 8-II-1928 године у другој групи под тач. а) и б) дужни су водити књиге кад им целокупан прошлогодишњи промет премашује 300.000 дина.

§ 3

Примљен је у целости.

§ 4

Примљен је у целости.

Финансијском одбору је част замолити Народној скупштини да изволи усвојити горњи извештај.

За известиоца је изабран г. Милан Добровић.

Претседник
Финансиског одбора

Д-р Нинко Перић, с. р.

Чланови: Д-р Свет. Поповић, Ото Гавриловић, Д-р Марко Кожуљ, Јоца Селић, Јован Мисирлић, Ђоса Алексић, Андра Кујунџић, Божа Јеличић, Милац Ђуковић, Милац Добровић, Илија Михајловић, Ловро Петовар, Антон Крејчи, Павла Матица с. р.

ОДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ

народног посланика д-р Анте Кунтарића

О предлогу Закона о изменама и допунама Закона о порезу на пословни промет од 31 јануара 1922 године и Закона о скупном порезу на пословни промет од 28 марта 1931 године.

§ 1

Став први члана 6 Закона о порезу на пословни промет од 31 јануара 1922 године мења се и гласи:

Порез на пословни промет утврђује се са 1% а уколико прелази своту од 100.000 динара 2%, а за промет луксузних предмета сем тога за 10% примљене суме на име накнаде. Који ће се предмети сматрати луксузним одредиће уредбом Министар финансија у споразуму са Министром трговине и индустрије.

8 августа 1932 године
Београд

Д-р Анте Кунтарић, с. р.
народни посланик

Текст предлога Закона о изменама и допунама, Закона о порезу на пословни промет од 31 јануара 1922 године и Закона о изменама и допунама, о скупном порезу на пословни промет од 28 марта 1932 године, како је усвојен у Финансиском одбору.

§ 1

Став први члана 6 Закона о порезу на пословни промет од 31 јануара 1922 године мења се и гласи:

Порез на пословни промет утврђује се са два од сто, а за промет луксузних предмета сем тога још са десет од сто од примљене суме на име накнаде. Који ће се предмети сматрати луксузним одредиће Уредбом Министар финансија у споразуму са Министром трговине и индустрије. За извесне ствари и услуге може се порез на пословни промет по одредби Министра финансија разрезивати и наплаћивати паушално а на пореској основи, која се утврђује споразумом или оцењивањем.

Порез на пословни промет на луксузне предмете плаћају и задруге.

§ 2

У § 2 Закона о изменама и допунама Закон о скупном порезу на пословни промет од 28 марта 1931 године додаје се нов став који гласи: „Интелектуални радници побројани у § 42 Закона о непосредним порезима од 8-II-1928 године у другој групи под тач. а) и б) дужни су водити књиге кад им целокупан прошлогодишњи промет премашује 300.000 динара“.

Ова одредба важи и за општи порез на пословни промет.

§ 3

Предузећа из § 6 Закона о скупном порезу на пословни промет од 12 августа 1930 године дужна су у сваком поједином случају издавати фактуре за робу стављену у промет.

§ 4

Овај Закон ступа на снагу кад га Краљ потпише и буде објављен у „Службеним Новинама“. По повишној стопи из § 1 разрезиваће се порез почевши од 15 августа 1932 године.

НАРОДНА СКУПШТИНА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ
ФИНАНСИЈСКИ ОДБОР

Бр. 312.

8 августа 1932 године у Београду

ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ,

Част ми је доставити Вам у прилогу извештај Финансиског одбора Народне скупштине о предлогу Закона о ковању сребрног новца, с молбом на Ваш даљи поступак.

У исто време част ми је известити Вас да је за известиоца одбора изабран г. Ото Гавриловић.

Изволите, Господине Претседниче, примити и овом приликом уверење о мом одличном поштовању.

Претседник

Финансиског одбора

Д-р Нинко Перић, с. р.

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ,

Финансијски Одбор проучио је предлог Закона о ковању сребрног новца и част му је поднети Скупштини следећи извештај:

Предлог закона о ковању сребрног новца примљен је у целости и без измене, како га је поднео Г. Министар финансија.

За известиоца је одређен г. Ото Гавриловић.

Финансијском одбору је част замолити Народну скупштину да изволи одобрити овај извештај.

Секретар

Д-р Анте Кунтарић, с. р.

Претседник

Финансијског Одбора

Д-р Нико Перић, с. р.

Чланови: Коста Алексић, с. р. Б. Ц. Јеличић, с. р. М. Буковић, с. р. Јоца Селић, с. р. М. Добровић, с. р. Илија Михајловић, с. р. А. В. Стојковић, с. р. Ловро Петовар, с. р. Р. Матица с. р. М. Петровић, с. р. А. Крејчи, с. р. Дим. Он. Поповић, с. р.

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ,

Верификациони одбор примио је преко Претседника Народне скупштине оставку Г. Др. СТАНКА ШИБЕНИКА, народног посланика, изабраног у срезу Карловачком, бановине Савске, који даје оставку на мандат народног посланика.

По разматрању изборних аката и кандидатске листе Верификациони одбор је утврдио, да је на кандидатској листи за срез Карловачки, чији је срески кандидат Г. Др. СТАНКО ШИБЕНИК, Министар на расположење из Београда, његов заменик НИКОЛА ПЕТРАК, трговац и поседник из Звечаја, среза Карловачког, бановине Савске.

На основу горњег и § 66 Закона о избору Народних посланика, Верификационом одбору је част предложити Народној скупштини, да изволи огласити и позвати за народног посланика г. НИКОЛУ ПЕТРАКА, трговца и поседника из Звечаја.

Претседник Верификационог Одбора,

Др. Лавослав Ханжек, с. р.

Чланови: Др. Богдан Видовић, с. р., Јеша Видић, с. р., Др. Светислав Михајловић, с. р., Витомир Видаковић, с. р., Др. Никола Никић, с. р., Салих Баљић, с. р.

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

Верификациони одбор примио је преко Претседника Народне Скупштине оставку Г. БАРЛЕА ЈАНКА, народног посланика, изабраног у срезу Крањском, бановине Дравске, који даје оставку на мандат народног посланика.

По разматрању изборних аката и кандидатске листе Верификациони одбор је утврдио, да је на кандидатској листи за срез Крањски, чији је срески кандидат Г. БАРЛЕ ЈАНКО, народни посланик из Београда, његов заменик Г. ЛОНЧАР ИВАН, поседник из Тржича, среза Крањског бановине Дравске.

На основу горњег и § 66 Закона о избору народних посланика, Верификационом одбору је част предложити Народној скупштини, да изволи огласити и позвати за народног посланика Г. ЛОНЧАРА ИВАНА, поседника из Тржича.

Претседник Верификационог Одбора,

Др. Лавослав Ханжек, с. р.

Чланови: Др. Богдан Видовић, с. р., Др. Јеша Видић, с. р., Др. Светислав Михајловић, с. р., Витомир Видаковић, с. р., Др. Никола Никић, с. р., Салих Баљић, с. р.

